6 грудня 2002 року. № 231 (2982)

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

ВІТАЄМО!

Сьогодні — День Збройних Сил України

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Особовому складу Збройних Сил України

Сердечно вітаю генералів і адміралів, офіцерів, прапорщиків, мічманів, солдатів і матросів, ветеранів військової служби з Днем Збройних Сил України.

Український народ високо цінує ратну працю воїнів, які у складних умовах сьогодення підтримують бойову готовність військ, удосконалюють професійну майстерність, виконують покладений на них конституційний обов'язок, забезпечують надійну оборону Батьківщини, захист її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності.

Для цього створено необхідну законодавчу базу. Верховна Рада України і далі дбатиме про правовий статус і соціальний захист військовослужбовців, ветеранів, членів їхніх сімей.

Хай надихають вас на нові звершення любов до Вітчизни, народна повага, славетні бойові подвиги наших батьків і дідів, які розгромили фашизм.

Бажаю вам успіхів у військовій службі, міцного здоров'я, добра і щастя вашим родинам.

Голова Верховної Ради України
Володимир ЛИТВИН.

Який естонський досвід нам потрібен?

Завершився офіційний візит Голови Верховної Ради України Володимира Литвина до Естонії. Його тепло приймали в засніженому Таллінні: і в парламенті, і в уряді та президентурі. Володимир Литвин став першим Головою Верховної Ради, що відвідав цю країну з офіційним візитом. З одного боку, добре, що лідер парламенту побував нарешті в цій успішній балтійській країні, з другого — шкода, що це лише перший візит. Утім, сторони демонстрували оптимізм щодо перспектив двосторонньої співробітництва. Так, Голова Рійгіколу (парламенту) Естонії Тоомас Саві нагадав: «Наші відносини мають 81-річну історію, адже перший договір між Україною та Естонією було підписано ще 25 листопада 1921 року». Можливо, частково й тому естонці справді ставляться до України із симпатією.

(Закінчення на 2-й стор.).

ПЕРЕДПЛАТИЛА І ВИГРАЛА!

Житомир — місто «тісне»...

— Приємний сюрприз для нас. Ми з чоловіком саме і збиралися купити портативний радіоприймач, щоб на дачі веселіше було, — сказала житомирянка Галина Берегова, одержуючи приз від «Голосу України». До корпункту не випадково прийшла саме Галина Дмитрівна. Їй було цікаво розпитати, як поживають сьогодні дочки житомирського власкора «ГУ», котрих знає з дитячих ясел-садка, де вона була завідувачкою. А в тому, що Житомир — таки «тісне» місто, Галина Дмитрівна переконала. Бо з'ясувалося, що будинок, де живе сім'я власкора, півстоліття тому споруджував її батько. А дід будував ті корпуси, де тепер військовий інститут.

«Голос України» подружжя Берегових постійно передплачує з 1992 року. Бо з газети можна довідатися про багатьох цікавих людей. Було від постійної читачки і побажання: публікувати на сторінках газети поради жінкам — як вести домашнє господарство, коли грошей негусто.

У нас є свої погляди, переваги та складнощі

Вступне слово заступника Голови Верховної Ради України Олександра Зінченка на парламентських слуханнях «Суспільство, засоби масової інформації, влада: свобода слова та цензура в Україні», Київ, 4 грудня 2002 року

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Шановні учасники парламентських слухань!

Народні депутати, гості та запрошені!

Сьогодні на ваше обговорення виноситься тема надзвичайно важлива та актуальна: «Суспільство, засоби масової інформації, влада: свобода слова та цензура в Україні».

Публічне обговорення, а не замовчування гострих, чутливих суспільних проблем — процес природний. А за умов бажання та згоди сторін —найкоротший шлях до результату. Верховна Рада в останні місяці обговорювала питання Європейської інтеграції, ставлення до НАТО, молодіжної політики, реформи Збройних Сил тощо. У суспільстві є різні точки зору, різні підходи, різне ставлення до демократичних свобод, до ролі держави та громадських інституцій в їх забезпеченні. І це не проблема, а навпаки — велике надбання нашого суспільства.

(Закінчення на 3-й стор.).

І ЧИТАЧ, І СПОЖИВАЧ

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Василь Решко з Мукачевого — один з численних карпатських грибарів і виноробів, котрі щодня вирушають зі своїм товаром на автотраси, аби продати вина — бана-ізабелу, мускат чи лідію — і зібрані влітку і восени, законсервовані чи сушені, гриби. Оце і є їхній заробіток.

— Постійної роботи в Закарпатті бракувало завжди, а тепер і поготів, — каже Василь. — Отож виручають промисел і торгівля.

Літрова банка білих грибів і пляшка гарного вина, скажімо, коштують приблизно стільки, скільки річна передплата на «Голос України». Нагадаємо, це 39 гривень 60 копійок. Тепер Василь, коли одержав від нас фірмову футболку і кепку, не тільки сам читатиме, а й рекламуватиме видання. Разом із грибами і вином. Утім, поступившися кількома гривнями, зауважив, мовляв, і передплата на газету, може, стане дешевша. Адже споживач не має великих статків... А які саме і що за них може купити, читайте на 12-й стор. у рубриці «Споживач».

У НОМЕР

Дещо про альтернативну перспективу

Голова Комітету ВР з питань євроінтеграції Борис Тарасюк переконаний, що ставлення європарламентаріїв до відносин України та ЄС не збігається з точкою зору керівництва Єврокомісії і, зокрема, її президента Романо Проді. Про це йшлося під час засідання комітету.

Нагадаємо, минулого тижня в інтерв'ю голландській пресі Романо Проді заявив, що не бачить місця для України в розширеному ЄС. Тим часом співголова Комітету з парламентського співробітництва Україна—ЄС Ян Марінус Вірсма в інтерв'ю «Радіо Свобода» сказав, що «Проді поспішив із висновками» і ЄС не повинен зачиняти двері перед Україною.

(Закінчення на 11-й стор.).

Мільйон — ще не межа

За одинадцять місяців вийшов на номінальну потужність Миколаївський глиноземний завод — випущено мільйон тонн глинозему. Ще 120 тисяч тонн планують дати «на-гора» до кінця року. Паралельно із зростанням обсягів виробництва на глиноземному здійснюють технічне переоснащення. А середня заробітна плата тут становить близько 1300 гривень на місяць, **передає наш власний кореспондент Анатолій РОМАНЮК**.

У Криму 100 кримських татар-репатріантів отримали нове житло

Який естонський досвід нам потрібен?

(Початок на 1-й стор.).

«Приємно відчувати добре ставлення, сердечність у стосунках», — зазначив Голова Верховної Ради Володимир Литвин під час зустрічі з Прем'єр-міністром Естонії Сіймо Калласом. «Ми завжди раді, коли зустрічаємо українських гостей, з великим інтересом спостерігаємо за розвитком України і завжди, як тільки могли, підтримували її. Робитимемо це і надалі», — запевнив естонський прем'єр.

Естонія — без п'яти хвилин член Євросоюзу і НАТО. «Той досвід, що ми маємо в переговорах з ЄС, буде, звичайно, дуже корисний для наших друзів українців», — переконаний Голова естонського парламенту Тоомас Саві. Безперечно, але «друзям українцям» був би корисний і актуальніший, як на тепер, досвід роботи Рійгіколу. Тиша, спокій, ділова атмосфера, відсутність словесних баталій — усе це вразило членів української делегації, які побували на засіданні парламенту. Це значною мірою пояснює й успіх Естонії в адаптації національного законодавства до європейських стандартів. «Естонський парламент, якщо потрібно, засідає до другої ночі, а то й довше. А в нас був лише один такий випадок — конституційна ніч, — поділився з журналістами роздумами Володимир Литвин. — Дуже важко після 18-ї умовити депутатів попрацювати...». До речі, Україні для забезпечення безперервності процесу адаптації щороку потрібно запроваджувати не менш як 500 гармонізованих з міжнародними та європейськими національних стандартів.

Таллінн інтенсивно й урочисто готується до Різдва і Нового року, центр його сяє святковими вогнями. І країна загалом уже тепер, ще до вступу до ЄС, здається природною частиною об'єднаної Європи. Тієї анекдотичної неквапності, яку приписують естонцям, й близько немає в усьому, що стосується реформ, впровадження новітніх технологій. Естонський прем'єр Сіймо Каллас продемонстрував Володимирові Литвину новітнє обладнання зали, де відбуваються засідання Кабінету міністрів. Це вражає. Міністрам не потрібно тягати за собою папери — все комп'ютеризовано, все по-суперсучасному, за годину роботи розв'язують безліч питань.

Що станеться з двосторонніми економічними відносинами після вступу Естонії до Євросоюзу? «Ми імпортуємо з України сталь для подальшої обробки і в ході переговорів з ЄС доб'ємося того, що цей історично усталений імпорт з вашої держави потрапить під відповідні квоти», — запевняв Сіймо Каллас. Сталь — чутливе питання в європейській торгівлі, особливо, коли така держава, як Україна, не є членом СОТ і не визнана країною з ринковою економікою. Однак підхід Естонії у цьому і, сподіватимемося, в інших питаннях цілком прагматичний.

«Який євроінтеграційний досвід Естонії можна було б запозичити Україні?» — запитали журналісти Володимира Литвина. «У ході переговорів треба жорстко, чітко й аргументовано відстоювати інтереси країни», — відповів він. Водночас Голова ВР виніс і інше враження з розмови з естонським прем'єром: «Щодо євроінтеграції України, то пан Прем'єр-міністр дуже точно підмітив: якщо мета визначена, то необхідно до неї йти швидко, послідовно і діяти цілеспрямовано».

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.
Таллінн.

ОФІЦІЙНО

Постанова Верховної Ради України

Про вшанування пам'яті Героя України В. М. Чорновола

24 грудня 2002 року виповнюється 65 років з дня народження видатного державного та громадського діяча, відомого журналіста, депутата Верховної Ради України першого — третього скликань, Героя України В'ячеслава Максимовича Чорновола.

Враховуючи заслуги В. М. Чорновола перед Україною, видатний особистий внесок у здобуття незалежності України, її розбудову як демократичної, правової держави, багаторічну самовіддану працю на благо Українського народу та у зв'язку із 65-річчям з дня його народження Верховна Рада України **постановляє**:

1. Рекомендувати Кабінету Міністрів України до 9 грудня 2002 року створити організаційний комітет з відзначення 65-річчя В'ячеслава Чорновола та здійснити заходи щодо вшанування пам'яті В. М. Чорновола, зокрема:

доручити Національній телекомпанії України та Національній радіокомпанії України створити цикл документальних фільмів та радіопрограм про життя, політичну діяльність і журналістську творчість В. М. Чорновола та забезпечити їх широку трансляцію до дня його народження;

встановити щорічну премію імені В. М. Чорновола за кращу публіцистичну роботу для українських журналістів;

встановити стипендії імені В. М. Чорновола для студентів факультетів журналістики українських університетів;

сприяти виданню праць В. М. Чорновола;

забезпечити випуск поштових конвертів з портретом В. М. Чорновола;

надати допомогу Черкаській обласній державній адміністрації у створенні державного садиби-музею В. М. Чорновола у селі Вільхівець Черкаської області, де провів дитячі роки В. М. Чорновіл.

2. Рекомендувати Національному банку України здійснити випуск пам'ятної монети із зображенням В. М. Чорновола.

3. Запропонувати Київській міській та Львівській обласній державним адміністраціям вирішити питання щодо встановлення пам'ятників В'ячеславу Чорноволу у містах Києві і Львові, де він жив і працював.

Голова Верховної Ради України
В. ЛИТВИН.

м. Київ,
28 листопада 2002 року.
№ 292-IV.

Освітлити каламутну воду...

У КОМІТЕТАХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

Спробував Комітет Верховної Ради з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій на своєму засіданні 4 грудня, розглянувши звіт Голови Фонду держмайна України Олександра Бондаря про виконання Державної програми приватизації на 2000—2002 роки.

У звіті йшлося про фінансові результати, загалом, уже далекого 2001 року. Як відомо, заплановані тодішнім бюджетом надходження від продажу держвласності в сумі шести мільярдів гривень до скарбниці не надійшли — зі списку приватизовуваних підприємств з різних причин випали найпривабливіші та найдорожчі об'єкти. Наприклад, «Укртелеком».

Простим переліком цифр ні Олександр Бондар, ні депутати, які виступали в дебатах, не обмежилися. Глибокому аналізу було піддано негативні явища, характерні для української приватизації.

Так, депутат Володимир Черняк підкреслив, що Фонд держмайна досі залишається аморфною організацією, бо не забезпечений правовим полем: у країні немає спеціального закону, в якому було б чітко визначено права та обов'язки цієї структури.

У каламутній воді, звісно, рибку ловити легше. Про тіньові схеми приватизації, що вже всім набили оскому, наприклад, через ту саму процедуру банкрутства, учасники засідання говорили хоча й побіжно, але з цілковитим розумінням генезису негативних явищ. Згадали і приснопам'ятний «Спец'юст», проти якого Генпрокуратура обіцяла, та так і не порушила кримінальної справи. Детальніше було проаналізовано ще наявні якщо й не кримінальні, то принаймні цілком корумповані лазівки для переходу держвласності у приватне володіння — діяльність тих самих держхолдингів та акціонерних компаній, роль третьої влади (господарських і загальної юрисдикції судів) як активного оператора приватизаційного ринку, нарешті, систему пільг, яка не піддається жодній економічній логіці, але наполегливо використовується Кабміном.

Висновок учасники засідання зробили однозначний: практика приватизації по-українськи сприяє формуванню впливових груп, бізнес-інтереси яких саме й полягають у збереженні непрозорості роздержавлення власності та застою реформ.

З огляду на це члени комітету підготували цілком конкретні пропозиції до майбутнього засідання Верховної Ради, на якому Фонду держмайна ще належить відзвітувати про свою роботу і на якому народні депутати розглянуть проект програми приватизації державності на найближчі роки.

Протокол підписано. Наступний крок — угода

Протокол про закріплення розподілу посад у Кабінеті Міністрів запроваджує відповідальність кожної фракції за висунутого до уряду кандидата.

Про це журналістам повідомив лідер фракції СДПУ(о) Леонід Кравчук, коментуючи зміст підписаного Прем'єр-міністром Віктором Януковичем і лідерами фракцій парламентської більшості документа.

За його словами, в документі конкретно визначено, які посади закріплено в уряді за кожною фракцією, окреслена квота кожної фракції.

Згідно з підписаним протоколом фракція несе відповідальність за свого кандидата в уряді і має право відкликати його в разі, якщо він не виконує домовленості або порушує політичну угоду.

У протоколі також записано, що за кожною фракцією, яка взяла участь у формуванні уряду, залишається її квота. У разі звільнення з посади когось із міністрів фракція згідно зі своєю квотою може запропонувати нову кандидатуру.

Л. Кравчук припускає, що в суботу, 7 грудня, на засіданні Кабінету Міністрів цю угоду буде підписано в присутності Президента України Леоніда Кучми.

Він також зазначив, що протокол підписали всі фракції, зокрема й група «Демократичні ініціативи», квоту якої не було використано під час формування уряду.

Коментуючи розробку політичної угоди між урядом і парламентською більшістю, Л. Кравчук уточнив, що «уряд — наш, тепер ми маємо солідарну відповідальність». За його словами, в угоді буде розписано механізм роботи уряду та парламенту, а також чітко визначено сфери, за які несе відповідальність парламент, а за які — уряд.

В угоді потрібно також визначити політику держави на міжнародній арені, прийняття важливих законів, зокрема Податкового кодексу і бюджету на 2003 рік, **повідомило агентство «Інтерфакс-Україна»**.

Щосереди о восьмій тридцять

У Закарпатській обласній державній адміністрації відкрито прес-центр. Відведено для нього просторий кабінет. За овальним столом є місце для всіх журналістів. Оснащено прес-центр комп'ютером, є й електронна пошта. Ними може скористатися будь-хто із співробітників.

Щосереди о восьмій тридцять із представниками четвертої влади спілкується голова обласної держадміністрації Іван Різак. Він не тільки інформує журналістів про соціально-економічну ситуацію в краї, а й відповідає на найнесподіваніші запитання. Під час останнього спілкування з пресою йшлося про реальні кроки обласної влади з наведення порядку в лісовому господарстві та лісопереробній галузі, а також на ринку нафтопродуктів, бо область, попри велику кількість нафтотрейдерів та АЗС, за цінами на пальне — на одному з перших місць з-поміж інших регіонів України.

У подальшому такі зустрічі будуть тематичні.

Отже, до наступної середи.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.
Ужгород.

У нас є власні погляди, переваги та складнощі

Вступне слово заступника Голови Верховної Ради України Олександра Зінченка на парламентських слуханнях

(Початок на 1-й стор.).

Головне — аби не абсолютизувати цю різницю і шукати шляхи до порозуміння. Хотів би абсолютно чітко підкреслити і наголосити: відкритим обговоренням ми не складаємо іспит на лояльність. На лояльність усім тим, хто самочинно перебрав на себе роль екзаменаторів у суперечливому розмаїтому світі демократій. У нас є свої власні погляди, переваги та складнощі. Ми відкриті для друзів, для доброзичливих порад і не сприймаємо менторський тон та зверхність. Нам і вирішувати наші власні проблеми. І ніхто більше за нас самих в цьому не зацікавлений. Формат парламентських слухань дає змогу обмінятися думками, у відкритій дискусії говорити відверто про найгостріші проблеми.

І найголовніше — вийти на реальні законодавчі зміни. Сподіваюся, що ми здатні на таку тональність нашої розмови. До цього, зрештою, нас кличе пам'ять про наших колег, які трагічно загинули, виконуючи свій журналістський обов'язок. Прошу хвилиною мовчання вшанувати їхню пам'ять...

Хочу нагадати, що нинішні слухання стосовно питань забезпечення свободи слова — вже четверті у Верховній Раді. Прикро, але й досі залишаються нерозв'язаними проблеми, порушені на попередніх слуханнях.

Усвідомлюю всю суперечливість та політичну гостроту тем нашої дискусії. Адже йдеться про тиск органів влади, редакційну політику власників ЗМІ і разом з тим відповідальність журналістів та ЗМІ перед суспільством. Безперечно, гостра колізія.

Ще гостріше постає питання особистої безпеки журналістів. А хіба простою є проблема судових позовів до ЗМІ?

Нарешті, вкрай суперечливий процес стратегічного планування національного інформаційного ринку.

Проте давайте налаштуємося на конструктивний діалог. У нас є спільна мета — розвиток громадянського суспільства. І все, що сприятиме просуванню на цьому шляху, маємо вислухати і врахувати. І тут найцікавішим є нові погляди, пропозиції, те, що, може, ще не є спільно визнаним.

Одне слово — давайте працювати, не гаючи часу.

Коротко про порядок проведення слухань. Вашій увазі пропонується три доповіді, а далі відбудеться обговорення. Регламент: на доповіді — по 20 хвилин, на виступи в обговоренні — до 5 хвилин. Слухання відбуватимуться до 14-ї години. Ми обмежені часом прямої трансляції. Тому прошу всіх виступаючих дотримуватися визначеного регламенту.

Профільний комітет запланував 28 виступів. Крім того, надійшло ще вже понад 25 заявок. Серед тих, хто просить слова: Генеральний прокурор України, президент Національної телекомпанії України, головний редактор парламентської газети «Голос України», величезний перелік народних депутатів України.

Я намагатимуся надати слово якнайширшому колу учасників. Особливо — представникам ЗМІ та журналістських колективів. У зв'язку з цим прохання до колег-депутатів: обмежитися одним виступом від фракції або групи.

На парламентських слуханнях присутні представники уряду, Верховного Суду, Генеральної прокуратури, дипломатичних представництв. Дякую, що прийняли запрошення.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

На фото: під час парламентських слухань.

Заключне слово заступника Голови Верховної Ради України Олександра Зінченка

на парламентських слуханнях «Суспільство, засоби масової інформації, влада: свобода слова та цензура в Україні»

Шановні колеги!

Дозвольте коротко, не претендуючи на вичерпність, підбити підсумки дискусії. Перше. Україна переживає період суспільно-політичних трансформацій. І тема слухань — «Суспільство, засоби масової інформації та влада» — є безперечно актуальною. Ця актуальність пов'язана з боротьбою різних поглядів на майбутнє України, на розуміння ролі і місця громадських організацій, суспільного діалогу, громадян та створених ними представницьких органів для постійного діалогу з владою.

Саме в цьому трикутнику — суспільство, ЗМІ, влада — сконцентровані відносини та впливи, які, по суті, є головними чинниками розвитку громадянського суспільства. А ЗМІ мають відіграти вирішальну роль не арбітра, а головного посередника в постійному діалозі суспільства та влади.

Останні роки дають підстави говорити про те, що радикально змінилося обличчя наших ЗМІ. Галузь активно в цілому розвивалася, навіть з випередженням узагальнених показників економічного розвитку.

Але ми повинні розуміти всю складність та суперечливість цього процесу. Не варто й шукати простих популістських рішень щодо стратегій подальшого розвитку — їх немає і не може бути.

Друге. Не варто було б винаходити велосипед там, де це давно зроблено іншими. Треба активно використати досвід і позитивний, і, до речі, негативний інших країн.

І хоча будь-яке порівняння завжди потерпає від обмеженості, зауважимо: перша поправка до Конституції Сполучених Штатів забороняє видавати закони, що обмежують свободу слова і друку.

Практичне ж застосування цієї норми здійснюється судовими рішеннями. Тобто реальний зміст «свободи слова» залежить від того, як це поняття трактує судова влада в конкретно-історичних обставинах. Інакше кажучи, свобода слова в американській юриспруденції визначається масивом судових прецедентів, суспільною традицією, історичним досвідом. Мало того, навіть за цих умов після подій 11 вересня уяви американців про межі свободи слова та думки досить серйозно змінюються в бік звуження.

Україні в цьому плані складніше, наш власний історичний демократичний досвід дуже малий, а запозичений — не завжди гармонізується з національною історичною традицією.

У цьому ж контексті варто розглядати і поняття цензури — спираючись не на емоції, а на чинне правове поле та практику застосування законів. Статтею 15 Конституції України цензура заборонена. Закони України «Про видавничу справу» та «Про телебачення і радіомовлення» конкретизують це положення і забороняють цензуру — прошу уваги! — як контроль за ідеологічним змістом видань, передач тощо. Чи достатньо такого визначення? За наявності відповідної історичної традиції — так, достатньо. У наших умовах — ні. Чинне визначення цензури: по-перше, обмежує заборону контролю лише ідеологічною сферою; по-друге, залишає широкі можливості трактувати поняття «ідеологічний зміст».

Я запрошую вас подивитися на це питання ширше.

Вплив і контроль владних, фінансових та громадських інституцій є невід'ємною складовою процесу інформаційного виробництва на всіх його стадіях.

Якщо вірно, що весь цей вплив і контроль обмежує, то тоді можна назвати цензурою: державну реєстрацію суб'єктів інформаційної діяльності; ліцензування телерадіомовлення; видачу прокатних посвідчень фільмів; законодавче визначення концепції розвитку національного інформаційного простору та захист суспільної моралі; редакційний контроль інформаційного продукту. Нарешті, навмисне перекручення змісту виступів та заяв державних діячів деякими ЗМІ — це теж можна назвати цензурою.

Виходить, що об'єктивних чинників визначення цензури немає?

Ні. Це не так. Межа контрольованості інформаційного виробництва визначається суспільною потребою та економічним станом інформаційного ринку. Рівень же економічно та суспільно прийнятного впливу на ЗМІ прямо залежить від конкретно-історичних умов. І не треба лицемірити — елементи цензури були, є і будуть навіть у розвиненому демократичному суспільстві. Згадаємо лише висвітлення європейськими ЗМІ косовського конфлікту, останні антитерористичні заходи у Сполучених Штатах та у сусідній Росії. Не можна не сказати ще про один вид цензури. На цей раз внутрішньої — про аморальну та безвідповідальну, низькосортну журналістику, яка може звести свободу слова до безвідповідальної ретрансляції убозтва. Незалежність ЗМІ може бути реалізована лише у компромісній взаємодії журналістів, власників ЗМІ, влади, громадських інституцій. А саме суспільство може наполягати на одному: на створенні всіх відповідних умов для забезпечення виконання кожним журналістом своїх професійних обов'язків.

І все це варто зробити, якщо ми прагнемо професійно, а отже, морально задовольнити інформаційний попит суспільства. Це, так би мовити, теоретичний базис сьогоднішньої теми.

Практичним же результатом обговорення має стати підготовка та прийняття законодавчих актів, які сприятимуть розвиткові вітчизняних засобів масової інформації.

У сьогоднішніх виступах містилося чимало цікавих і слушних пропозицій. Я впевнений, що ми зможемо ретельно проаналізувати їх і запропонувати на розгляд парламенту виважений та ефективний документ.

Кілька зауважень до обговорених конкретних тем. Багато уваги приділялося так званим темникам. Бажання владних інституцій впливати на ситуацію в інформаційному просторі є абсолютно зрозумілим. Ще зрозумілішим є бажання власників ЗМІ здійснювати вплив на редакційну політику. Де ж тут межа законності? Щодо владних інституцій — однозначно — абсолютно неприпустимими є заходи адміністративного та податкового тиску на ЗМІ. Щодо редакційної політики власників компаній — складніше. Обмежити їхній вплив тільки заходами нормативно-правового чи адміністративного характеру надзвичайно важко. Тут на перший план має вийти суспільний контроль —через попит на інформаційну продукцію. Не треба обманювати себе: навіть у найдемократичніших країнах головним чинником обмеження впливу власників ЗМІ на зміст інформації є небезпека втрати популярності, падіння рейтингів, тиражів, а відповідно — падіння доходів їхнього бізнесу. Цей самий механізм запрацює і в Україні.

Наступна гостра тема — судовий тиск на ЗМІ через завищені позови на відшкодування моральних збитків. Ми детально обговорювали це питання ще на минулих парламентських слуханнях. Комітет тоді розробив відповідні зміни до законодавства, але парламент їх не затвердив.

У цьому питанні варто виділити два аспекти: по-перше, проблема об'єктивно існує; по-друге, її розв'язання не може бути обмежене змінами до інформаційного законодавства.

Головна проблема — у недовірі до судової влади, тому для кардинального розв'язання цієї проблеми вкрай необхідна ефективна судова реформа. Це, звичайно, не виключає необхідності удосконалювати законодавчі процедури внесення позовів, розгляду справ про відшкодування моральних збитків та визначення об'єктивних критеріїв обсягів таких збитків.

Намагання ж створити для ЗМІ та журналістів «спеціальні» умови навряд чи знайдуть підтримку і в парламенті, і в суспільстві.

Важливим питанням є професіональна організація журналістів. Оскільки профспілковий рух базується на демократичній самоорганізації найманих працівників, то так звані грантові профспілки абсолютно неприйнятні. Про яку самоорганізацію і незалежність профспілок можна говорити за умови їхнього фінансування з-поза меж України?! Справжні колективні договори — це правильний шлях. Треба рішуче рухатися до їх розробки і впровадження в життя. Нарешті, обговорюючи взаємодію суспільства, ЗМІ та владних інституцій, неможливо обійти увагою питання стратегії розвитку національного інформаційного ринку. Чимало проблем, завдань і невідкладних заходів визначені ще під час минулих слухань. На жаль, і сьогодні звучали ті ж теми.

Серед них: ратифікація Європейської конвенції про транскордонне телебачення та реформа законодавства про телебачення і радіомовлення відповідно до рекомендацій європейських експертів. Без цього неможлива рівноправна участь у розвитку європейського медіа-ринку, залучення стратегічних інвестицій для укріплення вітчизняного ринку; роздержавлення телебачення і радіо та утворення системи суспільного телерадіомовлення. Практично невідкладний крок до створення громадянського суспільства.

Регулювання багатоканальних та багатофункціональних телекомунікаційних мереж, зокрема — кабельного телебачення. Розвиток цифрових технологій фактично перекреслив обмеження і заборони, якими перенасичені наші закони. На жаль, навіть в умовах, коли кожні два роки проводяться парламентські слухання, ретельно аналізується стан справ і ухвалюються розумні рішення, реально просунутися у розв'язанні цих проблем ми ще й досі не змогли. Я особисто це пояснюю лише однією причиною: тим, що ми дозволили використати професійну дискусію вузькокорисливим, хворобливо амбітним політикам, для яких наша дискусія — лише інформаційний привід для власного піару. Тому суть важливо, щоб усі зацікавлені суб'єкти — члени профільного комітету, члени журналістського страйкому, вітчизняні та закордонні експерти, представники органів державної влади — зосередилися на розробці нових редакцій базових інформаційних законів.

Я впевнений, що у парламенту вистачить політичної волі та професіоналізму вже ближчим часом ухвалити ці закони.

Насамкінець дякую всім присутнім за цікаву плідну роботу. Ті, хто через обмеження у часі не зміг виступити з трибуни, може письмово внести свої пропозиції, і вони будуть обов'язково враховані під час підготовки підсумкових документів.

Дякую за увагу. ▼

ЗМІ мають відіграти вирішальну роль не арбітра, а головного посередника в постійному діалозі суспільства і влади

ПОЛІТИКА

Новий уряд — нові проблеми

АНАЛІЗ. ПРОГНОЗ

Отже, формування нового складу Кабінету Міністрів завершено. Усі — і політики, і журналісти, і пересічні громадяни — очікують перших кроків нового уряду. Поки що триває ревізія спадщини, яка дісталася новому Прем'єр-міністрові від його попередника, зокрема проекту державного бюджету на 2003 рік. Заодно триває пошук союзників для проведення рішень, у тому числі непопулярних, у Верховній Раді.

Водночас, як показало голосування народних обранців щодо відставки Володимира Стельмаха з посади Голови Національного банку України, моноліт більшості дав тріщину.

Власне, з цього можна зробити висновок: триває багатовекторна гра виконавчої гілки влади, законодавців і різних політичних сил у парламенті.

Перший екзамен

Одразу після призначення на посаду Прем'єр-міністра Віктор Янукович висловив невдоволення прийнятим у другому читанні майбутнім головним фінансовим документом країни, зокрема цифрами доходної частини, і припустив, що глава держави накладе вето на проект бюджету-2003.

Проте Голова Верховної Ради України Володимир Литвин днями висловив думку, що народні обранці не можуть відмінити результати голосування.

Отож складається ситуація, коли новому складу уряду треба будь-що знайти шляхи наповнення доходної частини проекту кошторису держави на 2003 рік. Це буде перший іспит урядовців на професійність, на вміння розв'язувати економічні проблеми пошуком нетрадиційних шляхів.

З другого боку, це — іспит на вміння вести переговори, переконувати опонентів і знаходити нових союзників. Зокрема, багато політиків й оглядачів вважають, що Віктору Януковичу під силу «наростити м'язи» більшості. Мало того, минулого тижня фракція «Наша Україна» подала сигнал, що готова до переговорів щодо майбутньої співпраці з урядом. Координатор фракції «Регіони України» Раїса Богатирьова одразу приступила до переговорного процесу.

Стимули для опозиції

Що вплинуло на зміну позиції фракції «Наша Україна», поки що сказати важко. Можливо, прагнення представників більшості повторити «оксамитову революцію» зразка 2000 року, коли представники лівих були позбавлені комітетських портфелів, а керівні посади перейшли до рук представників новоутвореної більшості. Адже кілька впливових «нашоукраїнців» очолюють низку важливих парламентських комітетів і мають вплив на процеси, зокрема економічні, які відбуваються в Україні.

Проте не можна скидати з рахунку й те, що почався відплив народних депутатів з фракції. Слідом за Петром Димінським «Нашу Україну» залишив Сергій Слабенко. Адже понад десять впливових членів фракції наполягали на необхідності переговорів і співпраці з майбутнім Прем'єр-міністром Віктором Януковичем. Проте перемогла позиція «яструбів», які зуміли переконати решту членів «Нашої України» відмовитися від участі у голосуванні.

Однак частина опозиційно налаштованих політиків не могла відмовитися від шансу провести реформу політичної системи і збалансувати повноваження Президента України і Верховної Ради. Відомо, що у парламенті відбулася презентація законопроекту змін до Конституції, схваленого Конституційним Судом. Як зауважив нещодавно на прес-конференції Перший заступник Голови Верховної Ради Геннадій Васильєв, уже невдовзі має відбутися перше читання пропонованих змін. Він також припускає утворення Конституційної комісії, яка не тільки доопрацює цей законопроект, а й запропонує низку інших змін в Основний Закон. Зокрема, положень, що значно розширять можливості місцевого самоврядування.

Власне, нині вже вимальовуються контури підмурівку, на якому і виросте новий дім парламентаризму в Україні. Схоже, опозиція починає розуміти, що радикальними методами успіху не доб'єшся. Крім того, чимало політиків висловлюють переконання, зокрема колишній Голова Верховної Ради Іван Плющ, що без зміни політичної системи Україна може отримати третього главу держави, який буде ще гірший ныж перші два, «навіть якщо це буде Віктор Ющенко...».

Зима наших сподівань

Перманенті «бої» за владу із затвердженням на посаді Прем'єр-міністра Віктора Януковича, схоже, завершилися. І хоча радикальна опозиція ще висловлює несміливі надії на продовження своїх акцій весною наступного року, сподівань на успіх у неї залишається дедалі менше. Різдвяні канікули стануть Рубіконом між спробами змінити політичну систему революційним та еволюційним шляхом.

Володимир КОРОЛЮК.

У парламент, як у музей

ІНІЦІАТИВИ

На екскурсії у Верховній Раді побували учні Українського фізико-математичного ліцею Київського університету імені Тараса Шевченка.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Хоча навчальний заклад спеціалізується на точних науках, з гуманітарних предметів тут теж не відстають. Тож у рамках тижня історії для дітей організували зустріч з народним депутатом України Валерієм Асадчевим. В атмосфері неформального спілкування учні розпитували гостя про роботу Верховної Ради, основні засади формування парламенту та його співпрацю з урядом, цікавилися напрямами міжнародної політики нашої держави. Тоді народний обранець запропонував ліцеїстам відвідати Верховну Раду.

Під час екскурсії діти отримали цікаві історичні довідки, побували на балконі сесійної зали та в парламентських кулуарах. Проте математичний нахил дався взнаки: на запитання, що найбільше сподобалося, екскурсанти ледь не одностайно відзначили систему «Рада-3», яка забезпечує народних депутатів необхідною інформацією просто на робочому місці. Щоправда, відчувалося й деяке розчарування, бо не вдалося побувати на засіданні — під час відвідин парламентарії саме працювали в комітетах. Однак для першого разу емоцій, схоже, вистачило. Принаймні майбутній цвіт нації серйозно задумався про те, що через деякий час під куполом Верховної Ради зможуть працювати й вони. Так, Ярослав Ворошик, голова учнівського комітету, переконаний: як патріот своєї держави, кожен зобов'язаний брати участь в її будівництві.

Надія ГОРБАТЮК.

Дізнатися правду

Парламентські слухання про свободу слова і цензуру цілком відповідали ситуації в нашій країні і житті, наголосив голова Комітету ВР з питань свободи слова та інформації Микола Томенко на підсумковій прес-конференції.

Він зазначив, що задоволений «правильними і реалістичними» слуханнями: понад 30 політиків, журналістів, громадських діячів висловили свою точку зору стосовно існування цензури. Голова профільного комітету не приховував здивування: після того, як було наведено низку фактів тиску на ЗМІ, дехто з парламентської трибуни продовжував стверджувати, що цензури в нашій державі немає. Микола Томенко заявив, що його комітет знайде можливість надрукувати списки народних депутатів, які наступного четверга не підтримають постанови і законопроект, де тлумачиться поняття «цензура» і обмежуватимуться необгрунтовані судові позови до журналістів.

Наталя ЯРЕМЕНКО.

Постанова Верховної Ради України

Про 70–ті роковини голодомору в Україні

Засуджуючи політику геноциду, що проводилася на державному рівні керівниками тоталітарного радянського режиму проти громадян України, національного духу, менталітету та генетичного фонду Українського народу, та з метою вшанування пам'яті жертв голодомору 1932—1933 років в Україні, а також привернення уваги вітчизняної й іноземної громадськості до цієї трагічної події та надання державної підтримки громадянам, які пережили голодомор, Верховна Рада України **постановляє**:

I. Провести спеціальне засідання Верховної Ради України у травні 2003 року за участю Президента України та членів Кабінету Міністрів України з метою вшанування пам'яті жертв голодомору 1932—1933 років.

II. Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин спільно з Комітетом Верховної Ради України з питань культури і духовності забезпечити підготовку та розробити порядок проведення цього засідання.

III. Рекомендувати Кабінету Міністрів України розробити, затвердити та забезпечити виконання плану заходів щодо відзначення 70-х роковин голодомору 1932—1933 років в Україні. Зокрема, передбачити в цьому плані такі заходи:

1. Створити державний Центр з досліджения причин і наслідків голодів в Україні.

2. Підготувати й видати пам'ятні книги жертв голодомору 1932—1933 років із списками всіх жертв в областях, районах, селах України.

3. Провести конкурс на кращий проект Меморіалу жертвам голодомору в Україні 1932—1933 років для його спорудження у м. Києві.

4. Забезпечити спорудження пам'ятників жертвам голодомору, в тому числі і за кордоном, у співробітництві з українською діаспорою.

IV. Рекомендувати Міністерству фінансів України профінансувати підготовку й проведення всіх заходів, присвячених 70-м роковинам голодомору 1932—1933 років в Україні.

V. Рекомендувати Державному комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України:

1. Забезпечити висвітлення у засобах масової інформації заходів, що проводяться у зв'язку з 70-ми роковинами голодомору 1932—1933 років в Україні.

2. Організувати цикли тематичних теле- і радіопрограм.

3. Сприяти створенню документального фільму українською, англійською, німецькою та французькою мовами про голодомор в Україні 1932—1933 років з метою його демонстрації за кордоном.

VI. Рекомендувати Міністерству освіти і науки України забезпечити:

1. Проведення наукових досліджень, присвячених пам'яті жертв голодомору в Україні, та публікацію їх результатів.

2. Проведення у вищих, професійних та загальноосвітніх навчальних закладах щорічно, в День пам'яті жертв голодомору (23 листопада), уроків та лекцій, присвячених пам'яті жертв голодомору в Україні.

VII. Рекомендувати Міністерству закордонних справ України:

1. Здійснити міжнародні заходи, спрямовані на визнання голодомору в Україні 1932—1933 років державною політикою геноциду проти Українського народу.

2. Ініціювати визнання міжнародним співтовариством голодомору 1932—1933 років в Україні актом геноциду проти Українського народу.

3. Запропонувати Генеральній Асамблеї ООН вшанувати пам'ять жертв голодомору в Україні 1932—1933 років хвилиною мовчання перед початком одного з її засідань.

4. Сприяти створенню міжнародного музею голодомору під егідою ООН.

VIII. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин.

Голова Верховної Ради України В. ЛИТВИН.

м. Київ,
28 листопада 2002 року.
№ 258-IV.

Побільше грошей і поменше помилок!

СВЯТО

Сьогодні Збройним Силам України виповнюється одинадцять років. Дата не кругла, але знакова. Хочеться побажати, щоб наша доблесна армія вчилася на чужих помилках і поменше помилялася сама. Щоб військова реформа була дійовою, а не номінальною. Щоб українські солдати й офіцери були захищені соціально і не тільки вірили, а й відчували, що вони потрібні своїй державі. Щоб декларативне гасло «Народ і армія — єдині!» нарешті знайшло практичне втілення. І не тільки в період призовної кампанії. І нехай військове міністерство не лякає цивільний контроль, а заново переприЗначений міністр оборони буде відкритішим і відвертішим і для народу, і для преси.

За святковим столом люди у військовій формі підбивають підсумки ще одного року служби і становлення оборонної структури незалежної держави. І головним тостом, який проголосять у день народження нашої армії, буде побажання грошей. Адже сьогодні Збройним Силам їх гостро бракує. Щоб задовольнити мінімальні потреби свого життєзабезпечення, на наступний рік армії необхідно 5,4 млрд. гривень. У проекті бюджету поки що закладено 3,7 млрд. Цієї суми військовим вистачить лише на харчування. На закупівлю нової техніки і модернізацію старої, на проведення реформи, на розв'язання соціальних проблем вони, вочевидь, мають заробити самі. І хоча чисельність військових лав скорочується (наступного року ще на 24 тисячі), така планова мінімізація не може дати негайну економію бюджетних коштів. Швидше навпаки. Адже захисники Вітчизни, які волею долі і нової оборонної політики виявилися зайвими на військовому ринку праці, після звільнення мають бути соціально забезпечені. Але, як правило, людям, що віддали свої кращі роки армії, нині доводиться починати життя заново «на гражданке», розраховуючи при цьому лише на власні сили.

Так, суспільство вправі сьогодні висувати претензії до своєї армії. Головне завдання, яке поставив Головнокомандувач ЗС України перед своїми підлеглими, полягає в тому, щоб українська армія не тільки стояла на сторожі державної безпеки, а й була безпечною для громадян країни. Проте для виконання цієї умови самого лише патріотизму й ентузіазму військових замало. Армійцям потрібна матеріальна підтримка держави і моральна — народу. Цього їм і побажаємо.

Ольга ВАУЛІНА.

Особистий трубопровід машиніста

Таємницю кримінального збагачення машиніста, котрий понад 12 років пропрацював у локомотивному депо станції Джанкой, розгадали співробітники Феодосійського міськвідділу міліції.

Роками майже щоденно машиніст зливав з 5,5-тонного бака свого локомотива щонайменше по 500 літрів палива в ємкості, встановлені в його будинку, що розташований поруч із залізницею.

Для зручності зловмисник проклав під землею тридцятиметровий трубопровід. Скільки тривала ця «підприємницька діяльність» і розміри збитку залізниці, визначає нині Керченська транспортна прокуратура, яка порушила проти «системного» крадія палива кримінальну справу.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

ФОТОФАКТ

У Мелітополі став до ладу після реконструкції вокзальний комплекс. Тепер за рівнем комфорту й сервісу станція «Мелітополь» належить до першого класу. За словами начальника Придніпровської залізниці Олександра Момота, з серпня наступного року високошвидкісний потяг з'єднає Дніпропетровськ із Києвом, а ще за рік експрес курсуватиме між Дніпропетровськом і Сімферополем зі швидкістю 160 кілометрів за годину. Звичайно, із зупинкою на станції «Мелітополь», передає із Запоріжжя наш власний кореспондент Олександр АБЛІЦОВ.

На знімку: врочистий мітинг з приводу введення в дію вокзального комплексу станції «Мелітополь».

Фото Бориса ДВОРНОГО (Укрінформ).

Коли тріщить крига

ТРАГЕДІЇ

Настала зима, і почалися трагедії на льоду. У Верхньодніпровську брат і сестра — учні молодших класів гуляли без нагляду дорослих. Вони вийшли на зовсім молодий і неміцний дніпровський лід і потонули, **повідомляє наш власний кореспондент у Дніпропетровській області Микола НЕЧИПОРЕНКО.**

Лише за три останні дні в Дніпропетровській і Запорізькій областях потонуло четверо дітей. А в селі Кип'ячка Миронівського району Київської області під час катання на ковзанах на замерзлій поверхні річки Потік провалився під лід і потонув 33-річний чоловік. За подібних обставин потонули 49-річний батько та його 23-річний син у селі Грузьке Конотопського району Сумської області і 59-річний житель села Пекарев поблизу села Синютин Сосницького району Чернігівської області, **повідомляє агентство «Форум».**

ТЕЛЕ

Показує Дніпропетровськ

На власному, 51-му, каналі почала трансляцію Дніпропетровська обласна державна телерадіокомпанія. Усі роки незалежності колишня телестудія не мала постійного місця і зручного часу в ефірі. Натомість усе це сповна отримували приватні, які належать певним бізнесово-політичним колам. А державна політика та інтереси населення області на телеекранах перебували на задвірках ефірного простору.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

МИТНИЦЯ

Раритет під сидінням

На міжнародному автомобільному пункті пропуску «Шегині» Галицької митниці (Львівська область) у рейсовому автобусі «Ікарус» сполучення Тернопіль—Перемишль з-під сидіння було вилучено дві старовинні книги, друковані німецькою мовою. Згідно з експертною довідкою Львівського історичного музею, знайдені книги є «Енциклопедією» під редакцією Майєра 1905—1908 рр. випуску. Проти перевізника, яким виявився водій, порушено кримінальну справу за фактом замаху на контрабанду історико-культурних цінностей, **повідомляє прес-центр Галицької митниці.**

Ініціатива населення як сходинка

Не підлягає жодному сумнівові: головна запорука підвищення рівня демократії в суспільстві — це ефективна й максимально наближена до людей місцева влада. Адже право громадян на управління державою реалізовується насамперед на місцевому рівні. Саме тут як ніде є шанс розкрити ініціативу мільйонів громадян, залучити їх до громадського життя. Якщо ж такої місцевої влади в державі немає, то й демократія в ній відсутня. На сьогодні де-факто самоврядування (право місцевих громад самостійно вирішувати питання свого життя) в Україні ледве жевріє на рівні середніх та великих міст і практично відсутнє на інших рівнях. Органи місцевого самоврядування не мають достатніх можливостей (насамперед фінансових) для розв'язання місцевих проблем. Чинне законодавство (а ще більше — реальна система влади) дає багато важелів для втручання органів державної влади у самоврядні функції. А там, де мери виявляють «неслухняність», їх урешті-решт або «приборкують», або усувають з посади (прикладів більш ніж досить).

Відтак відсутня й справжня зацікавленість місцевих громад у формуванні якісної місцевої влади (у свідомості більшості діє давній принцип: «від нас нічого не залежить»). Негативно позначається на рівні цієї влади й політична неструктурованість на рівні населених пунктів. Тому часто місцева влада не відображає поглядів більшості виборців, об'єднаних у різні структури громадянського суспільства (осередки партій, громадські організації, асоціації, товариства тощо), а є фактично лише оформленням місцевих номенклатурних, підприємницьких або й криміналізованих кланів. Така влада за своєю природою неякісна, нездатна дбати про суспільний інтерес. Це в свою чергу призводить до зниження рівня державної влади на місцях і в центрі.

Сьогодні країни—кандидати до Євросоюзу докладають величезних зусиль для того, щоб підняти рівень своїх місцевих влад, привчити до роботи в нових умовах, навчити їх ефективно боротися за кошти з різноманітних європейських фондів розвитку та дієво використовувати їх в інтересах громадян. На жаль, місцеві влади в Україні назагал ще страшенно далекі навіть від постановки цього питання. І це ще одне підтвердження тяжкої хвороби сьогоднішнього українського суспільства.

Незаперечно й інше: розумна, сильна влада стимулюватиме оптимальну децентралізацію й самоврядування. Пошлюся на близький до нас приклад — реформу самоврядування в Польщі, здійснену ще урядом Т. Мазовецького. Ось що пише про її наслідки відомий польський публіцист С. Братковський: «Місцеве самоврядування, надаючи самостійність гмінам, вивільнило динамізм та енергію, якої ніхто не сподівався. Малі містечка, тепер чисті й освітлені, змінювали свій вигляд з місяця в місяць; вже через рік Польща була іншою країною».

На жаль, у нас ситуація діаметрально протилежна — слабка й дискредитована державна влада досі робила все, щоб реальне місцеве самоврядування так і не відбулося.

Проблема базового рівня

Починаючи від 1990 року в Україні встановлено: базовим рівнем самоврядування, її територіальною основою є село, селище, місто. Саме на цьому рівні влада є де-юре (хоча й не де-факто) цілком самоврядною, причому представницьку владу здійснює місцева рада, а виконавчу — очолює обраний всією громадою сільський, селищний, міський голова. Таку систему влади закріплено Конституцією України та законом про місцеве самоврядування в редакції від 1997 року.

Водночас на рівні районів та областей самоврядування, згідно з українським законодавством, має похідний характер, забезпечуючи спільні інтереси територіальних громад. Тут діють органи представницької влади — ради; водночас виконавчу владу здійснюють державні адміністрації. Причому ради, позбавлені власних виконавчих органів, зобов'язані делегувати повноваження адміністраціям (бо як інакше, скажімо, можна виконати ухвалений ними бюджет?). І це вже вступає в колізію з ратифікованою Україною Європейською хартією місцевого самоврядування, яка чітко передбачає, що самоврядні повноваження повинні бути винятковими й повними, ні про яке примусове делегування таких повноважень ітися не може.

Проблема самоврядних одиниць «базового рівня» водночас полягає в тому, що з понад 12 000 наших сільрад більш як половина — цілком «бездіяльні»; єдиною бюджетною установою в такій громаді є не клуб, фельдшерський пункт, чи бібліотека, а... сама сільська рада. Зрозуміло, що така громада нездатна забезпечити базові потреби свого населення в освіті, охороні здоров'я, комунальному обслуговуванні, організації культурного дозвілля. Де-факто ці сільські ради цілком залежать від ласки районних рад і адміністрацій.

Варто згадати й ту обставину, що активні мешканці сіл часто працюють сьогодні в сусідніх містах і селищах (а відтак поповнюють саме їхню бюджетну базу). Натомість питання задоволення власних базових потреб цих працівників згідно із законом лежить на тих фінансово неспроможних сільських радах, у межах яких вони проживають.

Досвід сусідньої Польщі полягає в тому, що трирівнева (як і в нас) система самоврядування там включає приблизно 2500 гмін (мало не в п'ять разів менше, ніж у нас сільрад), майже 300 повітів (вдвічі менше, ніж у нас районів та міст обласного підпорядкування) та 16 воєводств.

Середня «сільська» гміна налічує близько 8 тисяч населення (є й значно більші міські гміни, у тому числі й «столичне місто Варшава»). Така «сільська» гміна складається, як правило, з невеликого міста (містечка) та декількох (іноді — декількох десятків) прилеглих сіл. Причому вона за своїм потенціалом здатна забезпечити перелічені вище базові освітні, культурні, медичні, комунальні потреби громади. На рівні гміни обирають єдину раду та бургомістра, який очолює виконавчу владу. В селах відкритим голосуванням обирають ще й солтисів — сільських старост, посада яких є, однак, скоріше почесною громадською функцією.

На жаль, в Україні сьогодні структура розміщення населення не дає змоги запозичити цей досвід у чистому вигляді: механічно об'єднати села в більші адміністративні одиниці, здатні ефективно подбати про своїх мешканців. Надто значна частина сіл розташована задалеко від міст і селищ, де сконцентровано основні об'єкти з обслуговуванням громадян. «Відірвати» від них віддалені села — означало б тільки ускладнити життя селян.

Тому базовим рівнем самоврядування в українських умовах могло б бути місто обласного підпорядкування і сьогоднішній «сільський» район. Причому розподіл владних повноважень у рамках району міг би бути нерівномірний: як зображено на **Діаграмі 1**, на рівні сіл може бути залишено тільки мінімальні повноваження, які селу до снаги забезпечити самостійно. Більшу частину відповідальності за забезпечення потреб місцевих громад нестиме тут безпосередньо районна влада. А на рівні селищ і міст районного підпорядкування ситуація може бути оберненою: більша відповідальність тут лежить саме на самоврядному селищі чи місті (бо в нього є можливість ці повноваження забезпечити), функції району натомість — мінімальні. Саме таку схему вважає для України найпридатнішою «батько» адміністративної реформи в Польщі професор Міхал Кулеша.

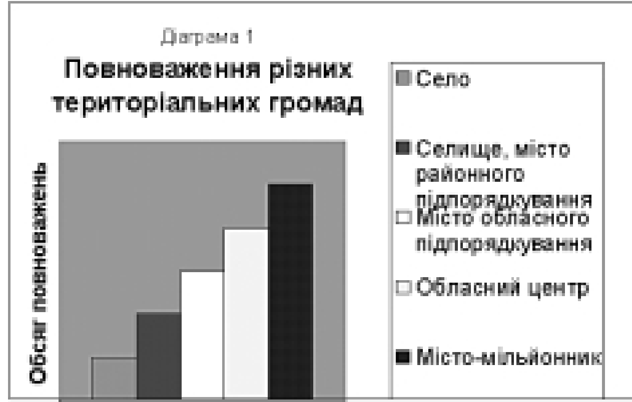

Важливою перевагою цієї «м'якої» адміністративної реформи є те, що вона не вимагає болісного перекроювання меж сільрад та районів, не позбавляє жодне село, селище чи місто того адміністративного статусу, який воно має сьогодні.

Щоправда, в разі реалізації такої схеми виникне певна колізія з положеннями статей 133 та 140 Конституції України, які визнають елементами адміністративно-територіального устрою та первинними суб'єктами місцевого самоврядування саме села, селища, міста. Однак цю колізію можна вирішити на рівні нової редакції Закону «Про місцеве самоврядування» та в Законі «Про адміністративно-територіальний устрій», оскільки рішення Конституційного Суду України № 12 від 18 червня 2002 року зняло конституційні перепони для добровільного об'єднання територіальних громад населених пунктів з метою забезпечення їхніх спільних інтересів. Таке об'єднання сіл, селищ, міст у базовий рівень «сільського» району могло б здійснюватися за принципом «муніципального федералізму».

Принагідно зауважу: на моє переконання, це — єдиний рівень, де згаданий принцип доцільно в нас застосовувати. Як показала практика, у разі об'єднання громад на рівні області значно ефективніший був би принцип «муніципального унітаризму» (тоді не виникла б ситуація, коли обласний центр з понад мільйонним населенням має таке саме представництво в обласній раді, як і віддалений район з менш як 50 000 мешканців).

Водночас слід, очевидно, відмовитися від «зрівнялівки» і стосовно повноважень територіальних громад різних типів населених пунктів. Адже можливості таких громад забезпечувати інтереси своїх мешканців різні, а відтак і відповідальність їхня має бути диференційована. І якщо на рівні села, як я вже наголошував, варто залишити тільки мінімально необхідні повноваження, то повноваження міст-«мільйонників», населення яких повинно в ідеалі отримувати той самий набір освітніх, медичних, культурних, інформаційних та інших послуг, що і в столиці, варто наблизити до повноважень областей (цю пропозицію проілюстровано **Діаграмою 2**).

Окремого врегулювання потребує ситуація «районів у місті», «селищ у місті» чи навіть «міст у місті» (остання особливо поширена на Донбасі). Сьогодні вона призводить до численних правових колізій і до недієвості в ряді випадків нормативного підходу до формування місцевих бюджетів. Очевидно, базовий підхід тут має бути дворівневий: територіальна громада населеного пункту загалом і органи самоорганізації населення (з чітко визначеними повноваженнями й бюджетною базою) на місцях (у селищах, мікрорайонах, віддалених районах тощо). До речі, зауважу — великі можливості, що містить у собі самоорганізація громадян, ми ще не навчилися використовувати зовсім.

Водночас слід відзначити й питання меж територіальних громад. Сьогодні на карті Україна є чимало «білих плям» територій, які не належать до жодної з територіальних громад села, селища чи міста. Цю колізію також можна вирішити, перенісши базовий рівень самоврядування на рівень «сільського» району. Бо в Україні не повинно залишатися територій, яка була б поза юрисдикцією «своєї» територіальної громади.

Не можна не погодитися: сьогоднішній обласний поділ України так само далекий від досконалості. Успадковані від 1940—1950

Потенціал рад — у русло

На минулих виборах до органів місцевого самоврядування депутатами рад різного рівня обрано майже 5000 представників Комуністичної партії України. 249 нашим однопартійцям виборці довірили бути міськими, селищними, сільськими головами. Багатьом із них вони неодноразово виявляють це високе довір'я, що свідчить про неабиякий авторитет та професійні якості висуванців місцевих організацій Компартії України. Як піднести роль і вплив місцевих рад на реформування системи влади? Що можуть і повинні робити комуністи в органах місцевого самоврядування в ім'я безперебійної життєдіяльності своїх населених пунктів, поліпшення соціального самопочуття виборців, удосконалення бюджетної політики, збереження комунальної власності? Про це йшла ділова і зацікавлена розмова на Всеукраїнській нараді комуністів — керівників органів місцевого самоврядування, що відбулася днями в Києві.

У доповіді керівника парламентської фракції Компартії України Петра Симоненка, у виступах учасників наради — Новоолександрівського селищного голови Каланчацького району Херсонської області Олега Кемпи, голови Оржицької районної ради Полтавської області Сергія Гордієнка, Турківського міського голови із Львівщини Геннадія Брича, голови депутатської групи комуністів Дружківської міської ради Донецької області Антоніни Ковилиної, заступника Голови Ради Міністрів Автономної Республіки Крим Володимира Казаріна, Городенківського міського голови з Івано-Франківщини Степана Яворського та багатьох інших — акумулювався крайній досвід умілого використання потенціалу органів місцевого самоврядування, їхніх ресурсних, економічних та кадрових можливостей, підтримки ініціативи депутатів та громадських формувань, турботи про комплексний розвиток територій, краще задоволення запитів і потреб населення.

Разом з тим цілком обґрунтовано учасники зібрання звертали увагу керівників держави, уряду, регіональних структур виконавчої влади на погіршення економічної ситуації в державі. Всупереч бадьорим офіційним запевненням зростання валового внутрішнього продукту аж ніяк не підкріплюється наповненням держбюджету. Стрімко підскочила заборгованість у виплатах заробітної плати, в тому числі й працівникам бюджетних установ. Та й сам рівень заробітної плати не перевищує третини від рівня 1990 року. Разом із тим, мов на дріжджах, зростають витрати на утримання адміністрації Президента та силових структур. Явне та приховане безробіття сягнуло загрозливої позначки в 30—35 відсотків.

Наводилися численні приклади на підтвердження того, що законодавчо закріплені права місцевого самоврядування на практиці не забезпечуються. Лишилася на папері Програма державної підтримки розвитку місцевого самоврядування, затверджена відповідним указом Президента України. Місцеві державні адміністрації, функціонування яких у системі органів влади не передбачено Конституцією України, цілеспрямовано знищують систему народовладдя, всіляко принижують роль місцевих рад, прагнуть зробити їх слухняним знаряддям у руках виконавчої влади. Ось чому децентралізація влади, чітке розмежування функцій і повноважень центральних і місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування на основі докорінного вдосконалення законодавчої бази стає дедалі нагальнішою потребою дня. Потребує відновлення чіткої вертикалі системи рад у системі представницьких органів влади.

Важко навіть перелічити численні факти, коли місцеві держадміністрації примусово, всупереч думці і реальним потребам відповідних органів місцевого самоврядування намагаються вилучати з їхніх бюджетів акумульовані кошти. Розтягується або приватизується за безцінь, переходить до рук приватних структур комунальна власність. Водночас розроблений парламентською фракцією комуністів Верховної Ради України проект закону «Про право комунальної власності та управління об'єктами комунальної власності» і прийнятий у першому читанні ще в 2000 році лежить без руху в Верховній Раді вже третій рік. Прокучмівські політичні сили не зацікавлені в прийнятті такого законодавчого акту, який чит-

до гідного майбутнього

років області є надто нерівномірними за населенням і потенціалом, далеко не кращим чином стимулюють найраціональніше використання продуктивних сил регіонів. Однак перегляд цього поділу дуже «витратний», політично болісний. І, очевидно, виходячи з сьогоднішніх реалій, є справою віддаленої перспективи. Проте готуватися до такого перегляду (принаймні на рівні серйозних наукових розробок), пояснювати суспільству його необхідність потрібно вже сьогодні — щоб швидко й максимально безболісно здійснити його в інтересах усього суспільства тоді, коли з'являться необхідні політичні умови.

Щодо розмежування повноважень

Пропонована схема «м'якої» адмінреформи вступає, однак, у суперечність із чинною системою організації влади, де самоврядування на рівні районів — номінальне, реальна влада належить держадміністрації. Перенесення «базового» рівня самоврядування на «сільський» район (без зміни системи організації влади) фактично призведе до руйнування залишків самоврядування взагалі.

Правова колізія полягає в тому, що наявність держадміністрацій на рівні районів, що здійснюють державну виконавчу владу, закріплена Конституцією (стаття 118). Проте на рівні внесення змін до законів про місцеве самоврядування та про місцеві державні адміністрації можна було б передбачити, що ці адміністрації (з мінімальним кадровим складом, 5—7 чоловік на рівні району) не втручаються в самоврядні функції (хіба що контролюють відповідність рішень органів самоврядування законодавству), а здійснюють лише координацію діяльності на рівні району різних державних служб. Схожі функції мають префектури у Франції та урядові комісаріати в Італії.

До того ж представницьку владу в районі здійснюватиме рада, а виконавчу — створений нею виконком. Дискусійним є питанням, чи мусить голова ради бути водночас головою виконкому і чи мусить він обиратися сесією ради чи всіма виборцями.

Українське законодавство пішло фактично шляхом концентрації влади в одних руках. Натомість світова практика більше схиляється до принципу поділу влад, що є гарантією від зловживань та узурпації. Так, у сусідній Польщі восени цього року вперше всенародно обирали «бургомістрів», та вибори голів рад, що керують роботою представницьких органів, далі лишаються прерогативою винятково сесій рад.

Слід також відзначити: «всенародне» обрання керівника виконавчої влади за умови політичного структурування суспільства має ризик, що керівник виконавчої влади й більшість ради представлятимуть різні політичні сили, що може призвести до тривалого конфлікту (такий конфлікт мав місце між «рухівською» Київрадою та міським головою Л. Косаківським у 1994—1998 роках). Усі ці обставини слід ретельно врахувати під час вдосконалення українського законодавства, передбачивши в новій редакції закону про місцеве самоврядування чітку субординацію за вертикаллю: територіальна громада — рада — її виконавчий орган — сільський, селищний, міський голова.

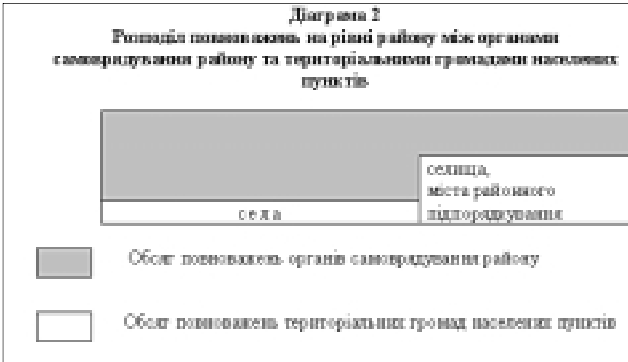

Водночас було б передчасно пропонувати різкі зміни на рівні областей. Тут, очевидно, слід іти шляхом підвищення реального статусу обласних рад, унезалежнення їх від облдержадміністрацій, посилення їх контрольних функцій. Критичний вплив на це може мати зміна виборчої системи (про це — далі).

Ще одна надзвичайно негативна для самоврядування обставина: чинний закон (а більшою мірою — практика здійснення влади) органи місцевого самоврядування нижчого рівня фактично ставлять у залежність від органів вищого рівня. Так, бюджетні нормативи для сіл, селищ, і міст районного підпорядкування затверджує районна рада, яка в свою чергу керується рішенням обласної ради. А оскільки проекти вказаних рішень готують державні адміністрації, це де-факто вихолощує саму сутність місцевого самоврядування, створює натомість вертикаль підлеглості.

Нічого схожого практика розвинених демократій звичайно не знає. Навіть у сусідній Польщі ще під час першого етапу реформи місцевого самоврядування було скрупульозно поділено компетенції влад різних рівнів. Сьогодні компетенції гміни, повіту й воєводства ніде й ні в чому не перекриваються. Кожний займається власною справою, причому кожен має для цього абсолютно автономні джерела фінансування. Якщо гміна має, скажімо, середню школу, то рівень субвенції із держбюджету чітко встановлений і залежить винятково від числа учнів. Те саме стосується й закладів охорони здоров'я, інших сфер. Тому таке явище, як адміністративний тиск «вищих» на «нижчих», там просто невідоме.

Очевидно, в Україні так само потрібно чітко поділити компетенції влад різних рівнів і водночас підвести під ці компетенції необхідну фінансову базу (говорити про функції без їх фінансового забезпечення — безвідповідально й аморально). Початок було покладено з ухваленням Бюджетного кодексу, який, запровадивши нормативний принцип формування бюджетів міст обласного підпорядкування, вивів до певної міри ці міста з-під сваволі обласних чиновників. Сьогодні те саме слід здійснити й щодо міст районного підпорядкування й «сільських» районів (у разі закріплення за ними статусу «базового» рівня самоврядування).

Питання «якості»

Всі органи місцевого самоврядування в Україні досі обираються за мажоритарною системою. Спроби ВР попереднього скликання запровадити «змішану» систему принаймні для виборів міських рад у великих містах наразилися на вето Президента. Утворилося хибне коло: потреба збереження мажоритарної системи виборів органів місцевого самоврядування начебто зумовлена низьким рівнем політичного структурування на місцях, і водночас така система ефективно підтримує цей рівень структурування низьким. Замість нормальних партійних структур, які висувають людей в органи влади, а далі контролюють їх роботу там, маємо систему «неформальних зв'язків» (часто із кримінально-мафіозним забарвленням).

Більшість у місцевих радах майже повсюдно складають, з одного боку, працівники бюджетних установ (лікарі, вчителі, міліціонери), які прямо залежать від місцевої влади, а з другого — підприємці, для яких депутатство є запорукою успішного розвитку їхнього бізнесу. Мало того — дедалі ширшого розповсюдження набуває тенденція, коли керівники структурних підрозділів рай- та облдержадміністрацій не тільки обираються до рад, а й очолюють там профільні депутатські комісії. Причому функції виконавця й контролера опиняються в одних руках, що відкриває широкі можливості для зловживань.

Тому на рівні більшості місцевих рад сьогодні практично відсутня здорова нормальна опозиція, яка має бути (і скрізь у демократичному світі є) перепоною на шляху нецільового використання бюджетних коштів, здійснення коштовних проектів, вигідних не громаді, а лише вузькому колу «зацікавлених». До чого призводить така ситуація, можна побачити, просто спустившися вниз від Верховної Ради вулицею Інститутською й «помилувавшися» архітектурою «реконструйованого» майдану Незалежності. Оскільки ми повинні керуватися рішенням Конституційного Суду № 6 від 13 травня 1998 року, який визнав сполучення мандата в місцевих радах і роботи в місцевих органах виконавчої влади законним (окрім сполучення посад голови ради й голови держадміністрації — але й це сьогодні не перешкода для «губернаторів» низки областей), то єдиний вихід для поліпшення «якості» місцевого депутатського корпусу — лише запровадження пропорційної системи виборів до місцевих рад (окрім сільських, селищних, міських міст районного підпорядкування).

Тільки це дасть змогу розірвати кланово-мафіозні зв'язки, стимулювати політичне структурування на місцях, забезпечити прихід до рад людей, які реально зможуть контролювати владу. І, зробивши так, ми не «винайдемо велосипеда»: вибори до органів місцевого самоврядування у більшості країн Євросоюзу відбуваються саме на пропорційній основі. В тій-таки сусідній Польщі за пропорційною системою обирають всі ради, окрім гмін із населенням менш як 20 000.

І ще одне важливе питання — проведення місцевих виборів одночасно чи в різний час із парламентськими. Попри всі перестороги, і світовий досвід, і вітчизняна ситуація схиляють саме до другого варіанта.

Шляхи і темпи реформування

Є два способи вирішення згаданих вище питань. Перший — радикальний: внесення необхідних змін до Конституції і, відповідно до них, удосконалення чинного законодавства. І другий — еволюційний: діючи в межах чинної Конституції, ухвалити нові редакції законів «Про місцеве самоврядування» (її концепцію вже затверджено профільним парламентським комітетом), «Про місцеві державні адміністрації», підготувати закон «Про адміністративно-територіальний устрій» (а заодно опрацювати й подальші зміни до Конституції, які випливатимуть із суті змін до законів).

Одразу підкреслю: законодавча база нашого самоврядування страждає на таку неповноту, що цим перелік законотворчої роботи аж ніяк не обмежується. Слід по-сучасному, на європейському рівні врегулювати питання про місцеві референдуми та інші форми самовиявлення місцевих громад, про статути територіальних громад, про службу в органах місцевого самоврядування, про судовий захист органів місцевого самоврядування. Саме таку роботу здійснює сьогодні Комітет з питань державного будівництва та місцевого самоврядування разом із авторитетними експертами — науковцями й «практиками».

Але першочергове значення мають саме три перелічені вище закони. Тож представлені в парламенті політичні сили мають зосередитися саме на них. І паралельно проводити велику просвітницьку роботу в суспільстві, переконувати людей: обстоюючи місцеве самоврядування, вони обстоюють власне майбутнє.

Звичайно, навіть другий, еволюційний, шлях вимагає великої політичної волі: адже значна частина місцевих еліт не зацікавлена в жодних змінах. Вони добре почуваються в системі номенклатурно-кримінально-кланових зв'язків. Але є й інша частина еліт, які готові щиро працювати в інтересах своїх громад і суспільства загалом і, крім того, дуже хочуть працювати за сталими, незмінними, незалежними від чиєїсь волі правилами.

Обов'язок Верховної Ради сьогодні — підтримати саме цих людей. Бо тільки вивільнивши ініціативу мільйонів, сформувавши повноцінне місцеве самоврядування, можемо реально говорити про гідне європейське майбутнє України. Тільки через дієве місцеве самоврядування зможемо перейти до повномасштабної реформи політичної системи, назрілість якої сьогодні може заперечувати хіба що сліпий.

Анатолій МАТВІЄНКО,
народний депутат України, голова Комітету ВР з державного будівництва і місцевого самоврядування.

енергійної роботи

ко визначав би правовий режим комунальної власності як надбання відповідних територіальних громад.

Сільські голови Анатолій Терновий з Березового Покровського району Дніпропетровської області, Петро Кадурін з Руднєвого Путивльського району на Сумщині, Анатолій Главацький з Довжка Новоселицького району Чернівецької області зазначили, що селищним та сільським радам варто швидше повернути законодавче право розпоряджатися розташованими на їхніх територіях землями, лісами, ставками та іншими природними ресурсами. Адже часто-густо виконавча влада передає ці ресурси в оренду або й узагалі у власність заповзятливим ділкам без урахування інтересів та потреб територіальних громад.

Говорячи про проблеми майбутнього реформування системи влади, учасники наради підкреслювали, що його потрібно здійснити в інтересах переважної більшості громадян України, реального забезпечення повновладдя народу, а не панівної верхівки вкупі з олігархами. Адже олігархія і демократія — поняття несумісні. Учасники наради звернулися до всіх органів місцевого самоврядування, депутатів рад усіх рівнів із закликом зайняти в цих питаннях принципову позицію, не дати правлячому режимові на законодавчому рівні зберегти нинішнє, принизливе для України та її народу становище, радикальні суспільно-політичні зміни підмінити косметичним ремонтом.

Детальніше окреслені на нараді проблеми будуть обговорені на II Всеукраїнському з'їзді комуністів—депутатів рад усіх рівнів, який передбачено провести на початку наступного року.

Валентин МАТВЄЄВ,
народний депутат України, голова координаційної ради Всеукраїнського об'єднання депутатів рад «За соціальну справедливість і народовладдя».

На знімку (зліва направо): учасники Всеукраїнської наради комуністів—керівників місцевих органів самоврядування сільські голови з Полтавської області Григорій Плис, Віктор Калінін, Іван Артюх, Олег Андрієнко та депутат Лозівської міської ради Харківської області Олена Столяренко.

Фото М. ЛИЗОГУБЕНКА.

Люди на посаді,

або Деякі спостереження щодо зміни влади в області

Мал. Миколи КАПУСТИ.

Уперше, принаймні за останні десять років, у Черкасах на обласному рівні не святкували Дня працівників сільського господарства. Офіційно влада не поінформувала, чому скасовано проведення раніше запланованого заходу. Джерела з «Білого дому» повідомили, що «провал» з урочистим відзначенням найшанованішого в аграрній області професійного свята прямо пов'язаний з відставкою голови облдержадміністрації Володимира Лук'янця. До речі, заслуженого працівника сільського господарства.

«Боротьба з буряком»

Однак не лише зняття з найвищої обласної посади В. Лук'янця спричинило відмову від урочистостей. Самі винуватці свята доклали чи, навпаки, не доклали рук, щоб воно відбулося, як завжди, в найбільшому палаці культури області піднесено і розмаїто. Прямо кажучи, цієї осені область «по всій програмі» завалила завершення збирання пізніх сільськогосподарських культур, а деякі райони не впораються з цим і до «зелених віників».

Серед безнадійних аутсайдерів — Лисянський район, де на плантаціях цукрових буряків ще залишаються невикопаними понад 600 гектарів солодких коренів. Якщо лисянці копатимуть їх і далі такими темпами, як досі, то, за підрахунками обласного управління сільського господарства, на «боротьбу з буряком» їм знадобиться не менш як... 200 днів! Під сніг також, очевидно, піде не зібрана на половині засіяних площ кукурудза. Вже пропали на багатьох полях соняшник, круп'яні культури.

У чому ж причина катастрофічного стану сільського господарства в Лисянському районі, та й не тільки в цій галузі і не лише в одному районі? Причин, як завжди, багато.

Найголовніша, і про неї не стомлюються говорити старі керівники-аграрії, — у відсутності в області будь-якої кадрової політики. Як, утім, і в державі. Але зараз ми говоримо про окремо взятий регіон, де, можливо, легше зманеврувати, відстояти свою думку і довести її правильність конкретним позитивним результатом.

На жаль, саме цих якостей й бракує багатьом районним керівникам. Відразу після призначення молодого, недосвідченого Володимира Коваля головою Лисянської райдержадміністрації усім було зрозуміло, що ця людина не потягне сільськогосподарський район. Не буде в неї ні авторитету, ні підтримки серед місцевих керівників. Так і вийшло. Район занепадав на очах. Не раз і не два зверталися лисянці, керівники обласних управлінь до голови облдержадміністрації В. Лук'янця з проханням вирішити кадрове питання. Але він усе зволікав, не приймав уже «перезріле» рішення. Врешті, навесні цього року думали-думали, куди відправити В. Коваля, і надумали: навчатися до Києва, в Академію державного управління! «Абітурієнт» також полегшено зітхнув і,схоже, все літо готувався до майбутнього столичного життя. А район без керма і вітрил кидало, немов у штормовому морі. Нарешті у вересні звільнений голова райдержадміністрації відбув гризти граніт науки управління. Однак район аж до листопада залишався таким же «некерованим». Щойнопризначеному голові райдержадміністрації доведеться все починати з нуля, піднімати його і зневірених людей з колін.

Не встигали запам'ятати

Проте «лисянська історія» — лиш один штрих до кадрового «гопака». В Канівському та Христинівському районах голів місцевої держадміністрації міняли з такою швидкістю, що їх не встигали запам'ятати в обличчя. В Катеринопільському, навпаки, добре запам'ятали — керівник району виявився хабарником, і його застукали з трьома тисячами «зелених» просто в робочому кабінеті. В Чигиринському районі за чотири роки змінили чотири голови. Один із нині звільнених докерувався до того, що почав займатися «рукоприкладством до підлеглих»...

На підставі численних недоліків у керівництві областю Головне контрольне управління адміністрації Президента провело нещодавно комплексну перевірку. Результати її виявилися невтішними. «За роки незалежності Черкаська область, — констатували столичні ревізори в підсумковому документі, —перетворилася з промислово-аграрної на аграрно-промислову. При цьому обсяги виробництва зменшилися майже в 1,7 разу. Фактично втрачені такі пріоритетні галузі виробництва, як машинобудування, радіоелектроніка, меблева промисловість, виробництво телевізорів, електропобутових приладів, виробів будівельної індустрії тощо». В сільському господарстві, яким колись славилася Черкащина, також втрачено завойовані позиції, загублено цілі галузі, занапащена соціальна сфера.

Куди зникло держмайно?

Пролили світло перевіряльники і на стан справ у регіональному підрозділі Фонду держмайна. За їхніми висновками, облдержадміністрація, якій постановою Кабміну було передано повноваження з управління державними корпоративними правами 81 господарського товариства, керує нині лиш вісьмома об'єктами. До того ж ці товариства «не мають стратегічного значення для економіки області і безпеки країни. Державна частка акцій в їх статутному фонді не перевищує 25 відсотків. Усі ці відкриті акціонерні товариства працюють збитково, мають велику кредиторську заборгованість». А де ж поділася решта переданих в управління облдержадміністрації товариств? Виявляється, на основі генеральної угоди між Фондом держмайна та облдержадміністрацією останній передано повноваження з управління тільки у 43 товариствах. Мало того, проаналізувавши далі рух державного майна, столичні контролери з'ясували, що, фактично, облдержадміністрації було передано повноваження всього по 30 підприємствах, три чверті з яких уже... продано.

Куди пішли гроші, комісія не вказала. Принаймні як був дірявим обласний бюджет, так ним і залишився. Доходна його частина поповнюється зі значним відставанням від планових завдань. Податкові надходження становлять лише 62,3 відсотка від запланованого на рік. А план з податку на прибуток підприємств і організацій, що належать до комунальної власності, виконано всього на 30,6 відсотка. До того ж залишається понад 60 мільйонів гривень боргу в заробітній платі працівникам небюджетних організацій.

У критичному стані — охорона здоров'я. За останні роки захворюваність на туберкульоз зросла майже вдвічі, за дитячими онкологічними недугами область міцно посідає перше місце в Україні. І є також єдиною областю в державі, де не функціонує обласна дитяча лікарня. Її будівництво колись розпочали, але вже десяток років, як воно заморожене.

Натомість, як гриби після дощу, з'явилися розкішні будівлі філій столичних, харківського і дніпропетровського банків. Вражає монументальністю і величчю поруч з недобудованим приміщенням обласної філармонії «храм» фіскальних органів області. Ці та інші проблеми порушували нещодавно на сесії депутати обласної ради.

...Ось така «прелюдія» до відставки голови Черкаської облдержадміністрації Володимира Лук'янця. В керівництві області він працював з 1994 року — першим заступником голови облдержадміністрації, одночасно головою обласної Ради і головою облдержадміністрації. До цього був і першим секретарем обкому комсомолу, і головою колгоспу, і першим секретарем Христинівського райкому партії. Неординарна особистість, суперечливий характер, неабиякий досвід. Але йому всього 46 років. І про Лук'янця, я гадаю, ми ще почуємо.

Лідія ТИТАРЕНКО.
Черкаська область.

Винятки, які можуть стати правилом

Зухваленням Закону про судоустрій, який, до речі, приймався майже чотири роки, почалася реалізація реальної програми судово-правової реформи в Україні.

Усі дискусії про те, скільки суддів має налічувати Верховний Суд України — 27 чи 85, закінчилися тим, що найвища судова інстанція України залишилася у повному складі — 85 суддів. І тепер громадяни України мають право сподіватися, що їх права і законні інтереси будуть цілком захищені на принципах законності і справедливості. Наступним етапом судово-правової реформи має бути прийняття нових процесуальних кодексів у різних галузях права.

В умовах ринкової економіки і ринкових відносин особливу увагу привертає процесуальний порядок розгляду спорів у господарській сфері. І річ не тільки в тім, що тут «крутяться» великі гроші, а ще й у тому, що тут найбільш гостро постають проблеми законності і корумпованості відносин у суспільстві. І буде дуже прикро, якщо реформа судової системи в процесуальній сфері піде не шляхом захисту інтересів громадян, як цього вимагає Конституція України, а шляхом захисту відомчих інтересів, на шкоду інтересам громадян, що звертаються до суду.

А що саме такий підхід може бути реалізований, свідчить перший рік судової практики Верховного Суду України під час перегляду судових рішень Вищого господарського суду України.

Для судової практики це новела, і тому увага юридичної громадськості до такого перегляду має бути особливо прискіплива і принципова. Нині реалізуються положення так званої малої судової реформи, і якщо не врахувати її недоліки, що випливають з аналізу судової практики, то ці процесуальні огріхи перейдуть у новий Господарсько-процесуальний кодекс, закріпляться там і шкодитимуть захисту прав і законних інтересів громадян ще довгі роки.

Одним з таких очевидних недоліків розділу XII-2 (ст. 111-14—111-21) Господарсько-процесуального кодексу є перегляд у касаційному порядку постанов Вищого господарського суду України. Річ у тім, що згідно ст. 111-17 провадження з перегляду Верховним Судом України постанови Вищого господарського суду України порушується за згодою не менше п'яти суддів Верховного Суду України. По-перше, постає запитання: чому саме п'ять, а не сім, три чи один? По-друге, виходячи зі змісту закону, йдеться про згоду суддів Верховного Суду України і в законі не сказано, хто ці судді, якої спеціалізації, а тому якщо касаційну скаргу сторони чи подання Генерального прокурора України на постанову Вищого господарського суду України підтримають письмово, наприклад, п'ять суддів Верховного Суду України, то відповідна палата Верховного Суду буде зобов'язана таку касаційну скаргу чи подання розглянути по суті.

Але сьогоднішня практика Верховного Суду України йде іншим шляхом. Усі питання порушення провадження за касаційними скаргами сторін у справі та Генерального прокурора України розглядаються тільки Палатою Верховного Суду України з господарських справ, що налічує аж... сім членів палати. Але палата може проводити засідання, коли в ньому бере участь більшість — п'ять членів. І тоді виходить, що тільки за згоди всіх п'яти членів палати може бути порушено провадження з перегляду справи.

Зважаючи на зміст ст.111-17, питання про порушення провадження з перегляду у касаційному порядку постанов Вищого господарського суду України не може бути зосереджено тільки в межах компетенції семи суддів палати Верховного Суду України з господарських справ. Це очевидне порушення закону. Думаємо, що кожен член Верховного Суду України має право, ознайомившися з конкретною справою і переконавшись у неправильному застосуванні норм матеріального права, вимагати в письмовій формі порушити провадження з перегляду в касаційному порядку постанов Вищого господарського суду України.

Але кожен, звичайно, розуміє, що конкретну судову практику може серйозно розглянути, навіть у плані попереднього ознайомлення, тільки фахівець. Тому залучення до надання згоди на порушення провадження з перегляду господарських справ у Верховному Суді України всіх членів палати суду з цивільних справ, на наш погляд, є обов'язковим. Це прямо випливає із змісту закону, якщо врахувати, що в частині другій ст. 111-17 сказано: «Постанова Вищого господарського суду України переглядається на спільному засіданні відповідних колегій суддів Верховного Суду України».

Думаю, що тільки такий підхід є законним і відповідає основним засадам судочинства, де забезпечується рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом і змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і доведенні перед судом їх переконливості.

Вважаю, що спільний розгляд палатами Верховного Суду України з цивільних і господарських справ з питань порушення провадження з перегляду Верховним Судом України постанови Вищого господарського суду України безпосередньо закріплено в ст. 111-17 Господарсько-процесуального кодексу України і не має дискредитуватися судовою практикою розгляду цього питання однією нечисленною палатою Верховного Суду України з господарських справ. Це викликає у людей підозру про можливість упередженої поведінки суддів і, головне, порушує права і законні інтереси громадян через неправильне дотримання вимог закону, де чітко вказано, що згоду дають п'ять членів Верховного Суду України, а не п'ять членів палати Верховного Суду України з господарських справ. А тому, виходячи з сьогоднішньої практики Верховного Суду України у питаннях перегляду у касаційному порядку постанов Вищого господарського суду України, кожен громадянин, який отримав відмову у своєму зверненні про перегляд його справи з боку однієї палати з господарських справ Верховного Суду України, має право розглядати цю відмову як таку, що не відповідає вимогам чинного законодавства, як позбавлення його права на судовий захист у Верховному Суді України. Вважаю, що судова, особливо процесуальна, практика Верховного Суду України має бути бездоганною відповідно до Закону.

Віталій ОПРИШКО, декан юридичного факультету КНЕУ, доктор юридичних наук, член-кореспондент НАН України.

Особливий слід

ПАМ'ЯТЬ

Давня бердичівська земля дала світу немало видатних особистостей. Тут народилися Джозеф Конрад, Василь Гроссман, жив Шолом-Алейхем, бував Тарас Шевченко. Тут покоїться прах відомого в єврейському світі Цадика Леві Іцхака. Ця земля стала хранителькою чудотворної ікони Божої Матері Бердичівської, яка стояла поруч Папи Римського Івана Павла II під час його приїзду в Київ. На цій землі вінчався Оноре де Бальзак.

Особлива постать у новітній історії держави — бердичівець Олександр Разумков. У 35 років він став політиком високого рангу, належав до нової генерації державних діячів. За свій короткий вік зробив багато. І що не менш важливо — заслужив повагу і у друзів, і у противників. Бо завжди мав своє бачення, власну позицію в будь-якому питанні. І не відступав.

29 жовтня 1999 року його не стало... Було йому лише 40 років. Залишив усіх, хто його любив, знав і шанував. Але залишився в пісні «Лебідь української землі», слова до якої написав Анатолій Кондратюк, музику — Олесь Коляда. Там є такі слова:

Вірою і Правдою служив
Тій землі, яка тебе
обрала:
Зупиняв гарячих
на межі,
Відвертав війни
отруйні жала.
Забував про себе,
як завжди,
Кожну мить
відміряв людям щиро...
Не спинивсь...
І на краю біди
Лебедем злетів
у вічний вирій.

Фото В. КОРЖУКА.

Олександр Разумков залишився і в барельєфі на міському Будинку дитячої творчості, якому присвоєно його ім'я. Колектив цього закладу підтримує зв'язки з родиною нашого відомого земляка. Цього року під час свята міста відбувся вечір-спогад про Олександра.

Володимир КРАВЧЕНКО.

Бердичів
Житомирської області.

На знімку: директор Будинку дитячої творчості Вікторія Гончарук та її вихованка Ганна Луцик розмовляють з бабусею Олександра Разумкова — Ганною Олександрівною.

Останній прихисток

СОЦІАЛЬНИЙ ЗРІЗ

Хоспіс — це заклад для приречених, переважно неоперабельних ракових хворих. Це останній прихисток перед вічністю на час від кількох днів до кількох місяців. Допомогти прожити останок життя достойно, звільнити людину від болю, дати їй можливість примиритися з собою, а також знайти сенс свого життя... і смерті — така мета Харківського обласного медико-соціального центру.

З історії

Етимологічно слово «хоспіс» не пов'язане зі смертю. Означає «гостинний до подорожніх». Вперше вони виникли на шляхах до Святої Землі у перші віки християнства. Адже, власне, спасіння християни вбачали в тому, щоб «нагодувати голодного, напоїти спраглого, прихистити подорожнього, одягнути його, відвідати хворого чи в'язня». Ранньохристиянські хоспіси піклувалися передусім про спокій душі своїх гостей, але не забували також і про тіло людей, виснажених дорогою та хворобами. І хоча хоспіси тоді не призначалися для догляду за помираючими, проте пацієнти були оточені піклуванням до кінця. В XIX столітті в Європі почали виникати заклади для помираючих. Сучасний хоспісний рух пов'язують з ім'ям доктора Сесілії Сандерс. Доглядаючи хворого на рак польського льотчика, вона дійшла висновку про необхідність створення хоспісів нового типу.

В українській історії прикладів милосердя до немічних також багато. Згадайте запорожців, які останні дні проводили в монастирях, доглянуті ченцями.

«У смерті, як і в народження, однакова ціна»

Це слова відомого лікаря-анестезіолога Віталія Екзархова. Колись в одній із газет він прочитав статтю колишнього нашого співвітчизника Віктора Зорза про хоспісний рух у Європі. Такі заклади потрібні й в Україні! Ідею Екзархова про створення в Харкові медико-соціального центру підтримав колега-лікар Марко Воронов. Тоді ще не було ні відповідного законодавства, ні досвіду. Тож, щоб зрушити справу з місця, потрібно було шукати фінансової підтримки. Її надав тодішній голова міськвиконкому Євген Кушнарьов.

Спочатку здавалося: ну що там складного? Адже Екзархов працював у лікарні швидкої допомоги — одному з улюблених пристанищ смерті. Але ті схеми, що діють у лікарні швидкої допомоги, в хоспісі не спрацьовують. Тут доводиться вирішувати чимало проблем, що медицини не стосуються: соціальні питання, спадщина, долі дітей.

Мешканці

Як, скажімо, у 38-річної Тетяни Бєлєвцової. У дитинстві тяжко захворіла. Спочатку, здавалося, що все минулося. Закінчила інститут громадського харчування, працювала. Але хвороба знову нагадала про себе. До того ж померли батьки. Поки могла доповзти до ванної, прала, доглядала себе. Потім її забрала до себе тітка. Мовляв, твоя квартира нікуди не дінеться. Тітка провідувала її в лікарні «Турботаому», а потім і в хоспісі. Але лише доти, доки Тетяна підписала документи на житло. Як квартиру було продано, відвідини припинилися.

Але Тетяна Бєлєвцова — не характерний для хоспісу пацієнт. Вона житиме ще довго. Вона мала б уже жити вдома, під наглядом соціальних працівників. Але хто їй купить житло?

У реанімаційному відділенні

Керівник харківського хоспісу — заслужений лікар України, диякон УПЦ Віталій ЕКЗАРХОВ

Тетяна збирає обгортки від «Нескафе» і сподівається, що їй поталанить виграти квартиру...

— Як деградує наше суспільство, — каже Віталій Екзархов. — Родичі продають квартири, підкуплють нотаріусів. Спочатку ми були недосвідчені: траплялося, що залишать на нас немічного, а паспорт заберуть. І шукай вітра в полі...

Утім, поруч із негідним ходить і високе. Чимало родичів не забувають про рідних, провідують ледь не щодня. Іноді працювати доводиться не лише з пацієнтами, а й з їхніми родичами.

...і господарі

Серед лікарів теж трапляються різні люди. Спочатку хоспіс був оточений легендами, що закордонна допомога пливе річками, а зарплату видають доларами. А насправді медсестри отримують 150—200 гривень. У лікарів платня не набагато вища. Якось протягом місяця Віталію Олександровичу довелося змінити чотирьох заступників. Тепер працюють лише ті, чий сенс життя — милосердя.

Сьогодні у хоспісі на 70 хворих 14 лікарів — два кандидати наук, п'ятеро мають вищу категорію. Щоправда, чиновники вирішили, що одна медсестра має бути на 12 хворих, тоді як у світі — на п'ять. Екзархов також прагне створити на базі хоспісу центр для підготовки фахівців і співпрацювати не лише з академією післядипломної освіти, а й з політехнічним університетом, де готують інженерів для медицини.

— Іноді ми стикаємося з нерозумінням: мовляв, навіщо нам черговий лікар у штаті, хірург, психотерапевт вищої кваліфікації — наші бабусі та дідусі й при сестрах помруть, — говорить Віталій Екзархов. — Вибачте, але ми їх не помирати беремо, а пожити й потім прийти до згоди з собою і Богом...

Мовою цифр

А що статистика? Прагматичні американці стверджують, що потрібно рахувати не затрати на обслуговування хворого, а той прибуток, що його приносять суспільству звільнені від непосильного тягаря родичі. Львів'яни, які перші відкрили хоспіс на 30 ліжок, стверджують, що вони економлять державі мільйон!

Братство сповідника Луки

Традиційно хоспіси не мислилися без монастирів, храмів. Тут діє церква на честь святителя й проповідника Луки. А також відомого професора хірургії і архієпископа Сімферопольського й Кримського Валентина Войно-Ясенецького. Він — автор дослідження «Дух, душа, тіло». Не раз сидів за свої переконання в сталінських концтаборах. Під час війни був призначений головним консультантом сибірських евакошпиталів. Коли Сталіну доповіли, що в хірурга 3-під халата виглядає підрясник, той наказав пошити довший халат... Але головне, він поєднував православну віру з медичною практикою. Якось Валентин Войно-Ясенецький дискутував у тридцяті роки з атеїстичним професором.

— Я провів безліч операцій, бачив, як б'ється серце, але душі там не побачив, — сказав атеїст.

— Я проводив трепанацію черепа... Бачив сіру речовину, але інтелекту не бачив, — сказав священик-хірург.

Віталій Екзархов теж стоїть на цьому шляху. Його висвячено на диякона церкви святителя Луки.

Скільки людей, стільки й світів, зазначив поет Рождественський. От лише б не зникли вони безслідно...

Леонід ЛОГВИНЕНКО.

Харків.

Фото автора.

ДУМКИ ВГОЛОС

Риють і риють

Не можу стримати своє обурення. Я вважаю, що народні гроші безсовісно розтринькують, і це за злиденного існування того самого народу! Лише кілька років тому Хрещатик було перерито — міняли комунікації. Потім асфальту давали гарантію — 50 років. А подивіться нині на асфальт і плитку! І на Хрещатику знову риють. Цього разу вирішили міняти керамічні колектори на чавунні. А на що перетворили майдан Незалежності? Це не площа, а парникове господарство!

Т. ПАРХОМЕНКО.

Київ.

Незахищений захисник

Із сивої давнини і до сьогодні чимало видатних мислителів, громадських та релігійних діячі виконували шляхетну місію захисників. Історія зберегла для нас імена талановитих адвокатів, чиї виступи на захист обвинувачуваних та пригноблених стали яскравими зразками ораторського мистецтва і прикладами служіння істині й справедливості.

Чимало вчених богословів вважають, що Євангеліє від Луки та Діяння апостолів були написані також і з метою підготувати захист для апостола Павла, який вимагав суду кесаря у царя Агріппи і був ним направлений до Риму (Діяння апостолів 26 1—32). Біблія зберегла для нас геніальну за своєю логікою, простою та виразністю промову — слово на захист жінки, звинуваченої книжниками та фарисеями у перелюбстві. Пам'ятаєте? «Коли ж продовжували запитувати Його, Він, вклонившись, сказав їм: хто з вас без гріха, нехай перший кине на неї камінь. І знову, вклонившись низько, писав на землі. А вони, почувши те, ведені сумлінням, почали йти один за одним — від старших до останніх, і залишився один Ісус і жінка, яка стояла посередині» (Євангеліє від Іоанна 8 1—11).

Одне слово, ця професія завжди була престижна та поважна. Адже вона вимагає не лише обізнаності у сфері юриспруденції, а й знання психології, вміння аналітично мислити та володіти словом. Коли завдяки захисникові встановлюють справедливість, виправляють судову (а отже невиправну) помилку, тільки тоді є можливість гідно оцінити адвокатську діяльність. Оскільки життя, свобода і права людини — безцінні.

Але в нашому суспільстві склався усталений і негативний стереотип стосовно адвокатської діяльності і адвокатів, як до юриста-посередника, який допомагає уникнути відповідальності та ухилитися від покарання за скоєний злочин. Коріння цього стереотипу закладено у незворушній вірі у безгрішність держапарату примусу і у міфі про те, що держава в особі владних представників не може помилятися і правильно використовує закон.

Зверніть увагу, значна частина кінопродукції Голлівуда — це фільми про адвокатів та судові процеси, де освітлено багатогранну діяльність адвоката, де підкреслено значення його професіональних якостей. А у наших серіалах адвокат — це продажний ділок, який іде на будь-які оборудки з совістю заради зиску. У пресі якщо й друкуються матеріали силових відомств (прокуратури, служби безпеки, міліції), то зазвичай це переможні звіти про показники у боротьбі зі злочинністю, кримінальна хроніка.

Лише в тоталітарному суспільстві людина не покладається на захист закону, а робить ставку на свої соціальні зв'язки та знайомства з можновладцями — так зване «телефонне право». У правовій демократичній державі чільне місце належить суду, в якому професіональні якості адвоката, його знання та досвід, аналітичний розум і високі моральні якості набувають особливо важливого значення. А людина має захищати власні законні права та інтереси лише за допомогою продуманого та ретельно складеного правового акта (закону). І для цього достатньо досвідченого адвоката.

Ми живемо не в поліцейській державі, де першу скрипку грають чиновники силових відомств. Україна зробила свій вибір — побудова демократичного суспільства, захист загальнолюдських цінностей та громадських прав людини. Тому вважаю, що необхідно частіше та різнобічніше висвітлювати у засобах масової інформації діяльність адвокатів, формувати позитивну суспільну думку про адвокатську діяльність.

Анатолій БОГАЧОВ,
адвокат.

Одеса.

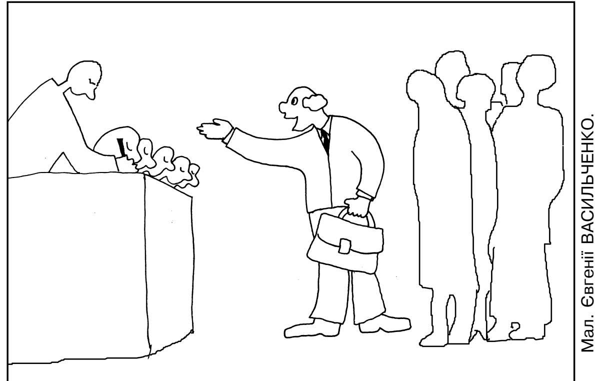
Мал. Євгенії ВАСИЛЬЧЕНКО.

Нічия діаспора

Програма є — політики нема

Здавалося б, за очевидної непотреби плекати ілюзії щодо політики румунської влади та делікатної, сказати б, ситуації зі Спілкою українців Румунії, мала б активнішою бути сама Україна. Все вищеописане аж ніяк не звільняє її від відповідальності за долю своєї нацменшини. Навіть навпаки — цю відповідальність посилює. Звичайно, якось незручно вимагати від нашої держави уваги до кількох сот тисяч румунських українців тоді, коли вона не дуже переймається проблемами й тих 48 мільйонів, що живуть удома... Але ж Румунія теж небагата, але як активно допомагає українським румунам. Зрозуміло, що Бухарест працює на перспективу. І тому хоча б з політичної точки зору офіційному Києву відставати від нього в цьому ніяк не можна. Та поки що Україна ніби не помічає, що коїться у неї під боком. Інтересу до своєї діаспори в Румунії майже не видно.

Причому є питання, які вимагають від України не гераклових подвигів чи соломонової мудрості, а, насамперед, простого розуміння потреб своїх співвітчизників. Взяти ту ж освітню галузь: існує міжурядова угода про взаємне визнання дипломів, то чому б не навчати у себе молодь з діаспори? Особливо беручи до уваги згадану вище румунську політику, за якої тамтешні українці практично позбавлені можливості здобувати середню й вищу освіту рідною мовою. Та до розуміння, схоже, далеко. «Львівська політехніка, з якою ми маємо контакти і яка є нашим патроном, виділяє бурсу (стипендію. — **Авт.**) для п'ятьох осіб — але на такий чи такий факультет, — каже Федір Попович, директор ліцею ім. Тараса Шевченка в Сігеті. — На мою думку, добре було б приїхати, на місці опитати учнів, протестувати їх, з викладачами порадитися і, виходячи з цього, визначити, на які факультети брати дітей».

Треба сказати, такий підхід стосується не лише згаданого вузу чи самої румунської діаспори; принцип «на тобі, небоже, що мені не гоже» виразно домінує завжди, коли йдеться про навчання зарубіжних українців. І результати відповідні. «Поки що всі розуміють, що зручніше йти вчитися в Румунію, аніж в Україну, — підсумовує Федір Попович. — Не хотів би це роздмухувати, бо ж і в Україні є свої проблеми... Але дуже багато зустрічей ми мали, багато було висловлено бажань від представників українських вузів приймати наших дітей, та жодного разу ці бажання не були реалізовані». (Повідомляємо, на випадок відповідних пропозицій, адресу цього єдиного в Румунії українського ліцею: Liceul Ukrainean Taras Sevcenko, Sighetu Marmatiei, piata Libertatu, 22, jud. Maramures, cod 4925, Romania).

Тим часом є в Україні державна програма «Закордонне українство». То чи не до таких бідових діаспор, як в Румунії, вона має застосовуватися насамперед? «Коли звертаємося до українських офіційних осіб, вони розводять руками — немає коштів. То навіщо ж цю програму приймали, якщо коштів немає?» — резонно запитує Михайло Михайлюк. Проте, здається, проблема не тільки в коштах, а й у відсутності цілісної політики, спрямованої на підтримку нашої діаспори в Румунії. Її розпачливе становище мало б хвилювали не лише з десяток українських дипломатів, які безпосередньо стикаються з цим, усвідомлюють усі можливі наслідки і чиї ініціативи, як правило, загрузають у трясовині київської бюрократії. Різнобічна допомога нашим співвітчизникам мала б стати справою як відповідних державних структур (а таких, слава Богу, у нас вистачає), так і неурядових організацій, закладів освіти та відпочинку; українці Румунії були б щасливі з найменшого прояву уваги від історичної Батьківщини. Поки що вона хоч і поруч, але чужа й далека, особливо молодшим. «Не може любити свою націю людина, яка про неї нічого не знає», — каже вчитель української мови й літератури з села Негостина Сучавського повіту Євсебій Фросенюк. Він скаржиться, що дуже складно дати дітям хоча б якесь уявлення про Україну: в школі немає ані аудіо- чи відеоматеріалів, ані фотоальбомів, тобто того, що справді захоплює дітей. Така ситуація — типова. А відсутність знань про свій народ та країну, каже вчитель, і веде до браку національної свідомості. Знову ж таки: рідкі, непослідовні акції з боку України справи не врятують. Потрібна стала політика. Теперішні зв'язки дуже слабкі — це те, про що в один голос говорять усі румунські українці: в Мараморощі, на Південній Буковині, в Добруджі. Вони ж бачать, як піклуються про своїх поляки чи угорці, як возять щоліта на історичну батьківщину дітей, забезпечують навчання. І навряд чи усвідомлення байдужості неньки-України додає нашій діаспорі в Румунії рішучості не забувати, всупереч усьому, своє коріння. Поки що ця діаспора, переважна частина якої живе там споконвіку, залишається, по суті, нічиєю: забута історичною Батьківщиною, наодинці з реальною загрозою румунізації та ще й постійно відчуваючи на собі антиукраїнські настрої, що панують серед певної частини румунського політикуму.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

(Закінчення. Початок у № 228 за 4 грудня, № 229—230 за 5 грудня 2002 року).

Дорогою до Азії обминіть... Москву, Відень і Стамбул

Що нам робити в Бангкоку?

Пам'ятаю, влітку, коли було оголошено про збільшення кількості внутрішніх авіарейсів і здешевлення майже удвічі перельотів на внутрішніх повітряних лініях, мало, чесно кажучи, вірилося, що такий експеримент, по-перше, довго протримається, а вже поготів стане нормою. Хто літатиме? — запитували і авіатори, і обивателі. Можливо, скептики й виграли б заклад. Якби не точність економічних розрахунків і системність організації перевезень. Лише на прикладі авіакомпанії «АероСвіт», котра, як то кажуть, у вересні відсвяткувала новий рік, тобто перевезла на початок нинішньої осені майже стільки пасажирів, скільки за весь минулий рік, стає зрозуміло: якщо пропонувати щось зручне й вигідне, то пасажир де й візьметься. Точнісінько так само з рейсами на Бангкок, Дубаї, Єгипет, Делі, Нью-Йорк, Торонто. У всіх цих регіонах у людей можуть бути справи, люди можуть відпочивати й пізнавати світ.

То що нам робити в Бангкоку? Під час зустрічі з журналістами Посол України у В'єтнамі (донедавна за сумісництвом — і в Таїланді) Р. Білодід і Тимчасовий повірений у справах України в Таїланді Надзвичайний Повноважний Посланник І. Гуменний (наприкінці жовтня у Бангкоку розпочало діяльність Посольство України) просили журналістів розповісти на батьківщині про цю чудову країну.

Щоправда, зробити це, не побачивши самої країни, а лише невелику частину столиці, пробувши там лише добу, важко. Та все одно.

Що таке Таїланд? Це буддизм. Король Таїланду Рама Дев'ятий — монарх, він же очолює буддійську релігію у країні. Поклоніння Будді і монарху — непохитність віри й держави. Це філософія про минуле і прийдешнє життя. Якщо у цьому житті, кажуть тайці, ти хворий, малозабезпечений, маєш проблеми в родині, це означає, що в минулому ти поводився негідно, тому маєш у нинішньому житті виправитися і тоді в наступному будеш успішливим. Свята людина монах. Якщо чоловік став монахом, значить, минуле життя провів у молитві й вірі. Зображення Будди й пагоди — мало не біля кожного будинку. Молитва, свічка, квітка лотоса і тліючі благовонні палички із золотою фольгою — ось атрибути звернення до Будди. Щоб зайти, приміром, на територію Королівського палацу, жінки повинні мати взуття, що закриває п'яти, і одяг, що закриває плечі аж до ліктів. А перед храмом знімають взуття, обмивають лице квіткою лотоса, вмочаючи його у святу воду. Тільки після цього можна переступити поріг величного храму-палацу. Тут думають про життя — минуле, нинішнє й майбутнє, тут просять Будду кожен про своє. Таїланд — то епічні герої, що застигли у статуях, малюнках, карбуванні. Це ніжні орхідеї, в готелі їх дарують перед сном, на вулиці з них плетуть гірлянди, які покладають перед Буддою або заквітчують ними гостя...

Тайці напрочуд гостинні. Усмішки не американські, а природні, щирі. Розмірене східне життя тайців поєднується з шаленим рухом транспорту на вулицях Бангкока. Автобуси, наземне метро і безліч таксі —цим нікого не здивуєш. Але ось «тук-тук» — це щось! Така собі відкрита з боків моторизована коляска з навісом залюбки прокотить вас містом. Але найекзотичніший вид транспорту — таксі-моторолери. Вони пробираються у неймовірно вузькі щілини між машинами, що рухаються, і мчать вас із запаморочливою швидкістю. Зате вони вже ніколи нікуди не запізняться. У Бангкоку ми мали обмаль часу, але я не зважилася проїхатися. Для таких перегонів треба, либонь, мати певну вправність.

Фото Андрія ГОРБА.

Вражають архітектурні композиції і розкіш Королівського палацу в Бангкоку.

Порцію адреналіну можна отримати не тільки на дорогах Бангкока, а і в численних закладах, як нас попередив гід Антон, вельми небезпечних для гаманця, а отже і подальшого самопочуття. Адже Бангкок вважають одним із світових центрів нарко- і секс-бізнесу. Щоправда, як відомо, за півтора кілограма героїну нашу співвітчизницю Мамонтову було засуджено до страти. За словами Р. Білодіда, дипломати опікуються її долею, і її не буде страчено.

Візитна картка Таїланду — це масаж. Як про українців і наш національний продукт сало говорять інколи сально, під таким само соусом часом подають тайський масаж. З певним сексуальним, сказати б, натяком. Правда, кажуть, він справді таким буває — масаж тілом жінки в сауні. Але є і пристойніші масажі в салонах, які в Бангкоку справді на кожному кроці. І треба бачити умиротворені обличчя розслаблених пацієнтів. А побачити — елементарно. Крізь величезну відкриту вітрину, як, скажімо, в магазині. Напівлежачи у кріслі, пацієнт ловить кайф від масажу пахущою олією ступні й гомілки. А цілковите розслаблення, можна сказати, розчинення у просторі, забезпечує масаж від ступні до маківки. Тайці — знавці численних прийомів лікувальних масажів, секретів традиційної для них медицини і препаратів на натуральній основі. Усе це пропонують у комплексі з відпочинком на узбережжі Сіамської затоки, приміром у Паттайї. Відпочинок там рекламують усі вітчизняні турфірми. І що цікаво, на десяток днів з перельотом до Бангкока і назад до Києва він коштує стільки само, скільки якщо просто купити квиток на літак. Тож відпочивати у Таїланді навіть дуже вигідно. Тим, правда, хто може собі це дозволити. В «АероСвіті» кажуть, що заявок від турфірм уже чимало. А наприкінці року, приміром, будуть навіть додаткові рейси.

А тим, хто вирушає до Таїланду у бізнесових справах, буде корисна

НАША ДОВІДКА

Королівство Таїланд визнало незалежність України 26 грудня 1991 року. Дипломатичні відносини між нашими державами встановлено 6 травня 1992 року. Таїланд —одна з провідних країн Південно-Східної Азії, що справляють істотний вплив на формування міжнародної політики в цьому регіоні, діяльність Асоціації держав Південно-Східної Азії.

Подолавши наслідки фінансової кризи 1998 року, економіка Таїланду продовжує динамічно розвиватися. За даними Світового банку, на початок нинішнього століття темпи економічного розвитку Таїланду перевищують чотири відсотки. У Таїланду чималий людський потенціал, він багатий на природні ресурси. Це передусім олово, нікель, кобальт, вольфрам, мідь, деревина і коштовне каміння. Експортер і споживач продукції сільського господарства. Україна і Таїланд підписали Угоду про створення міжурядової спільної комісії з питань двостороннього співробітництва. На завершальному етапі перебувають переговори з погодження проектів договорів про торгівлю, заохочення і взаємний захист інвестицій, повітряне сполучення і безвізові поїздки власників дипломатичних і службових паспортів. Розглядаються також проекти угод у галузі туризму, торгового судноплавства, Декларація про принципи взаємовідносин і співробітництва, а також Протокол про консультації між зовнішньополітичними відомствами України і Таїланду.

Торік рівень товарообороту між нашими країнами становив понад 186 млн. доларів США, а в першому півріччі нинішнього року — 106 млн. доларів США.

Україна пропонує Таїланду співробітництво у таких галузях, як авіаційне і морське сполучення, суднобудування і судноремонт, зв'язок, впровадження новітніх українських технологій, залучення інвестицій. Перспективними могли б бути виконання проектів в енергетиці, металургійній, хімічній, машинобудівній галузях, а також у галузі легкої промисловості і туризму. Експортними пропозиціями Таїланду можуть стати товари легкої і харчової промисловості, електронні прилади, каучук.

Грошова одиниця Таїланду — бат. 40 батів — один долар США. Філіжанка кави і пачка сигарет у барі п'ятизіркового готелю коштуватиме 174 бати. Але це саме утричі дешевше можна придбати в будь-якому магазині або вуличний кав'ярні.

І ще, запам'ятайте кілька слів тайською: «саваді» — добридень, «чокді» — до побачення, «копкункра» — спасибі, якщо дякуєте чоловікові, жінці слід казати «копкунка». Але пам'ятайте, тайська мова — мова звуків, в особливостях вимови криється й зміст слова. А загалом мені здалося, що у тайців є щось від слова таїна. Пізнайте її!

Світлана ПИСАРЕНКО.

Київ — Бангкок — Київ.

(Закінчення. Початок у № 229—230 за 5 грудня 2002 року.)

У НОМЕР

Наш спільний дім

До 8 грудня в Естонії тривають дні української культури.

У Таллінні Асоціація українських організацій провела вечорниці, присвячені 280-річчю від дня народження Григорія Сковороди. Окрім місцевих українців, працівників посольства України були присутні й представники російської та білоруської громад. Були й естонці. Багато хто вперше чув вірші філософа і просвітителя. Окрасою вечорниць став виступ молодого оркестру «Діброва», в якому зливалися звуки бандури, мандолін, гітари та баяна.

Українське земляцтво за сприяння посольства організувало кілька заходів під гаслом «Естонія — наш спільний дім». У Пилве відбувся концерт, в якому взяли участь відомі гурти «Журба», «Відлуння», «Мрія». Свої вірші українською читали Леонід Чуприна та Марія Розенблід. Була розгорнута експозиція із фонду музею українського сакрального мистецтва при греко-католицькій церкві у Таллінні. Народна майстриня Ніна Винник демонструвала свої роботи. Самодіяльні актори з Таллінна та Маарда показали вертеп. Адже незабаром в Естонії Різдво.

Знахідкою організаторів став майстер-клас української пісні, котрий провела Світлана Березіна із «Журби». До речі, цей ансамбль під незмінним керівництвом Володимира Лейб'юка першим серед колективів нацменшин вступив в Естонську фольклорну асоціацію. Приємною несподіванкою було вручення 5 грудня Головою Верховної Ради В. Литвином іменних годинників на честь 10-річчя від дня створення «Журби».

Володимир СТРОЙ.

Таллінн.

Сімома рейсами Київ—Бангкок авіакомпанії «АероСвіт» до столиці Таїланду перевезено 1087 пасажирів, транзитних — майже 55 відсотків

Дещо про альтернативну перспективу

(Початок на 1-й стор.).

Борис Тарасюк нагадав, що у заключних заяві і рекомендаціях п'ятого засідання Комітету з парламентського співробітництва Україна—ЄС є «важливе положення про перспективу асоційованого членства України в ЄС». З ініціативи української сторони підсумковий документ засідання вперше було направлено до Ради Євросоюзу. «Ми очікуємо, що Рада може дати відповідь на ці рекомендації, включно з рекомендацією стосовно асоціації», — сказав Борис Тарасюк.

Щоправда, у цьому самому документі наголошено, що прагнення України до членства в ЄС має супроводжуватися «продовженням політичних та економічних реформ на засадах ринкової економіки та європейських норм і цінностей». А тут у нас ще є проблеми, що довели не тільки парламентські слухання про співробітництво з Євросоюзом, а й останні — із забезпечення свободи слова. «Вкотре підтверджено існування проблеми зі свободою діяльності ЗМІ, з наявністю цензури в Україні, що, звичайно, не додає позитиву у відносинах між Україною та ЄС і буде використано нашими партнерами як підтвердження того, чому Євросоюз не готовий сьогодні говорити про майбутнє асоційоване членство», — вважає Борис Тарасюк.

Щоб захмарні перспективи асоціації стали реальнішими, парламент має принаймні не допускати ухвалення законів, які суперечать європейському законодавству та вимогам СОТ. На жаль, за словами Бориса Тарасюка, ВР досі не створила механізму, який це забезпечив би. Вочевидь немає його і в урядових структурах. Не дивно, що у поданому урядом проекті закону про державну підтримку страхування та кредитування експорту народні депутати знайшли колізії з угодами СОТ. Під час засідання комітет рекомендував парламенту повернути цей проект на доопрацювання.

На жаль, досі не усунено колізій з європейським правом в частині надання пільг в автомобільній галузі, про що згадували й під час п'ятого засідання Комітету з питань співробітництва між Україною і ЄС 27 листопада в Брюсселі. За словами Тарасюка, значну увагу тоді приділили аналізу виконання Угоди про партнерство й співробітництво між Україною і ЄС, і «тут виявились різні підходи і з боку Євросоюзу, і з боку України». Водночас «українська сторона звернула увагу на упереджені підходи Євросоюзу щодо оцінки виконання УПС».

У рамках брюссельської зустрічі відбулася також міжнародна конференція «Порядок денний-2004: європейська інтеграція України», де наші перспективи малювали по-різному. Власне, Євросоюз намагався довести, що питання навіть про асоційоване членство поки що не стоїть на порядку денному, а Україна просила пояснити, чому. За словами Бориса Тарасюка, «європейська сторона намагалася всіляко уникнути відповіді на це запитання». «Формально вони відповідають так: ми зараз зайняті своїм внутрішнім процесом, дайте нам «перетравити» 10 нових членів, після того ми можемо повернутися до нових кандидатів. Про це майже ніхто не говорить, але інколи згадують неформально, що Україна має серйозні проблеми. Згадують і «Кольчуги», і проблеми з демократією, свободою слова, — весь цей відомий джентльменський набір».

На думку Бориса Тарасюка, «ЄС сьогодні фактично не має концепції своїх взаємин з Україною. Хоча стратегія щодо України є. Більша частина членів ЄС вважає, що кордон Євросоюзу має зупинитися там, де він опиниться після останнього розширення. І ця перспектива є досить неприємною для України».

Ганна ЛУКАНСЬКА.

Ан–140 прилетів до Москви

Першому рейсу до російської столиці Ан-140 з Харкова було приурочено прес-конференцію в аеропорту Внуково.

В інтерв'ю «ГУ» Надзвичайний і Повноважний Посол України в РФ Микола Білоблоцький заявив, що «створення нового пасажирського літака Ан-140 і відкриття постійного маршруту Харків—Москва — це знаковий момент українсько-російських відносин та гідне завершення Року України в Росії». Директор Харківського авіаційного виробничого об'єднання Павло Науменко заявив на прес-конференції, що «в Росії сьогодні понад триста пасажирських літаків, які вже виробили свої ресурси. Тож цілком імовірно, що Ан-140 буде затребуваний російським авіаційним ринком». Павло Науменко підкреслив, що літак Ан-140 може перевозити 52 пасажири зі швидкістю 537 кілометрів на годину на дальність до 3000 кілометрів. Літак економічний, за годину польоту витрачає лише 600 кілограмів пального. Ан-140, який володіє 50-відсотковим запасом щодо шуму та за екологічними показниками, які відповідають найсуворішим світовим стандартам, забезпечено регламентованою експлуатацією на найближчі 15 років. Квиток для пасажира літака коштуватиме стільки само, скільки місце «СВ» у пасажирському вагоні. Повітряне судно має систему попередження від зіткнення літаків у повітрі, космічну навігаційну систему, пасажирський салон відповідає світовим зразкам.

Найближчим часом Ан-140 візьме участь на Сибірському авіасалоні в місті Красноярську.

Віктор ТИМОШЕНКО.
Москва.

Учися, студенте!

Студенти були чудові, хоча й не ідеальні. Так відгукнувся про сімох кандидатів у члени НАТО один із дипломатів альянсу на недавніх брифінгах у Брюсселі, організованих для українських журналістів. Там представники НАТО підбивали підсумки Празького саміту і відповідали на наші запитання, пов'язані з другою хвилею розширення альянсу.

«Утім, — додав усе той же дипломат, продовжуючи характеризувати країни-кандидати, — нічого ідеального немає. НАТО добре попрацювала». При цьому не применшувалася і роль кандидатів у процесі їхньої роботи над собою. І в прийнятій Декларації Празького саміту записали рішення про запрошення Болгарії, Естонії, Латвії, Литви, Румунії, Словаччини і Словенії до вступу в НАТО. Далі в Декларації для решти стражденних і прагнучих (зокрема для Македонії та Албанії, які цього разу «пролетіли») НАТО підтверджує, що її двері залишаються відчиненими.

У зв'язку з цим я згадала, як один із високопоставлених чиновників НАТО сказав, що двері НАТО відчинені, але це двері потягу, який мчить на величезній швидкості вперед. До чого це я? Та до того, що, на мій погляд, у випадку з Болгарією та Румунією цей потяг, якщо не зробив вимушеної зупинки, то принаймні здорово загальмував...

Сумнівам стосовно відповідності Болгарії та Румунії євроатлантичним стандартам у штаб-квартирі були щиро здивовані. Представники НАТО пояснювали журналістам, що не хочуть порівнювати Україну і Болгарію або Україну і Румунію через те, що «у кожного своя доля і свій світ широкий». А щодо «недоробок» на кштальт тих самих неврегульованих україно-румунських кордонів, то на їх виправлення у кандидатів є в запасі ще два роки. Та головне, на думку Брюсселя, ці країни на відміну від України вже давно заявили про своє бажання вступити до НАТО і з 1999 року працювали за індивідуальними планами кандидатів. При цьому майбутні пасажири бронепоїзда, на думку альянсу, досягли великого прогресу.

Крім того, Брюссель підкреслив, що в тому меню плану дій кандидата у члени НАТО, яке вибрала собі Румунія, немає зобов'язання врегулювати питання кордонів. І якщо Україна хвилюється, що Бухарест після розширення матиме переваги в розв'язанні цієї проблеми, то нас запевнили: «Це питання поза сферою втручання альянсу. Воно вирішується тільки на двосторонній основі». Воно-то так, але більшість збройних конфліктів починається у світі саме через територіальні претензії. І в разі, якщо такий конфлікт раптом виникне у країни НАТО, то щонайменше політична підтримка альянсу цій країні гарантована, коли не сказати, що може бути активізована знаменита п'ята стаття — усі за одного... Тим часом, нинішньої середи в Бухаресті відбувся 14 раунд україно-румунських переговорів про режим держкордону та розмежування чорноморського континентального шельфу. Компромісу знову не було досягнуто. Мало того, румуни припускають звернення до Міжнародного суду в Гаазі, якщо не вдасться домовитися з усіх основних проблем, включаючи острів Зміїний.

До речі, територіальні претензії — один із дестабілізуючих чинників, який офіційно є в списку, поданого нам військовими представниками НАТО. Саме вони в розмовах з нами в штабі європейського командування НАТО в Монсі й дали «студентам» найреалістичнішу оцінку. На їхню думку, новачки досить далекі від військових стандартів НАТО: «Три роки тому, коли до альянсу влилися Польща, Чехія та Угорщина, вони були чудово підготовлені, але ми досі не можемо сказати, що вони працюють на такому самому рівні, як і інші члени НАТО. Проте ми добре знаємо, що нові члени альянсу не так добре підготовлені, як країни першої хвилі розширення. Нам потрібно 10—15 років для кооперації з цими новими членами». При цьому в Монсі зазначили, що країни Балтії серед сімох кандидатів все-таки краще підготовлені у військовому плані і що сьогодні, коли немає глобальної небезпеки, на думку генералів НАТО, є час для таких притирань. Коротше кажучи, розширення — крок суто політичний і в штабі підкреслили, що політична складова НАТО переважає над військовою. Суть і логіка цього політичного кроку досить прості й не потребують окремих пояснень.

Отож у найближчому майбутньому три балтійські країни, а також Словаччина, Словенія, Румунія та Болгарія підпишуть протокол про вступ до НАТО, ратифікація якого в національних парламентах дасть змогу повідомити про рішення цих країн американський уряд (оскільки запрошено їх до програми членства було саме у Вашингтоні). Після цього вони вже можуть вважати себе членами альянсу, хоча офіційно увіллються до лав НАТО лише на саміті 2004 року. І вже цього тижня в Брюсселі розпочалися переговори про вступ до НАТО першої із семи ластівок — Латвії.

Яна СТАДІЛЬНА.
Брюссель—Київ.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

■ *Київ*

У процес вступають партнери

Учора відбулося чергове слухання в Печерському суді Києва за позовом Олени Лаптєвої — удови бортінженера російського Ту-154, збитого, як заявив цього тижня Міністр оборони України Володимир Шкідченко, «за трагічним збігом обставин» українськими силами ППО над Чорним морем 4 жовтня минулого року. Процес набув затяжного характеру. Відповідачі — Кабінет Міністрів, Міноборони та Держказначейство України не мають серйозних аргументів для того, щоб переконати суд не задовольняти позов на загальну суму в 500 тис. доларів. Їх представники займаються затягуванням процесу, тим самим, на думку адвокатів удови, завдаючи їй ще більшої моральної шкоди.

І на черговому засіданні історія повторилася. Цього разу Кабмін вирішив підтримати свою представницю на суді — юриста Міністерства юстиції Олену Власенкову і направив їй на допомогу трьох адвокатів приватної юридичної фірми «Василь Кисіль і партнери». Начебто немає нічого страшного в тому, що Мін'юст, який представляє в судах України Кабінет Міністрів, вирішив звернутися по допомогу до юридичної фірми, котра має в Києві високу репутацію. Тим паче що допомогти дамі було необхідно. На минулому засіданні пані Власенкова виступала більш ніж емоційно, спричинивши негативні емоції і в суду, і у представників ЗМІ, що стежать за перебігом процесу. Однак долучені до процесу адвокати попросили в судді часу, щоб уважно вивчити обставини справи, оскільки не брали участі в попередніх засіданнях... І суддя Світлана Смик оголосила чергову перерву до 14 січня. До цієї само дати суддя обіцяла винести рішення за клопотанням Кабміну об'єднати в одне провадження всі позови родичів членів екіпажу Ту-154, що їх розглядає Печерський суд. Адвокати родичів виступають проти об'єднання, бо «моральні страждання людей не можуть бути однакові». Представник російського посольства також вважає залучення нових адвокатів та клопотання щодо об'єднання справ зволіканням, як і ініціативу підняти Ту-154 з дна моря. А стосовно переговорів щодо компенсацій на міжурядовому рівні, то, як вдалося з'ясувати, Росія пропонує суму 290 тис. доларів за кожного загиблого, Ізраїль — 380 тис. Україна ж виходить на цифру 30 тис. доларів США.

■ *Стокгольм*

Приїхали одержувати премії

У Швеції стартує традиційний Нобелівський тиждень, який завершиться 10 грудня врученням однієї з найпрестижніших премій в Стокгольмі та Осло. Вчора до стокгольмського «Гранд-отелю» почали прибувати лауреати-2002.

■ *Вашингтон*

Це — загроза?

Лідер поваленого афганського руху «Талібан» мулла Мохаммад Омар застеріг США від нападу на Ірак. «Америка використовує термін «тероризм» для виправдання нападу на Ірак. США нічого не зможуть цим добитися, крім того, що зіткнуться зі ще більшим хаосом».

■ *Карачі*

Підірвано консульство

Три особи загинуло внаслідок вибуху, який стався вчора в приміщенні консульства Македонії у пакистанському місті Карачі. Серед убитих — охоронець консульства. Два інші тіла, що їх витягли з-під руїн двоповерхової будівлі, поки що ідентифікувати не вдалося. Досі ніхто не взяв на себе відповідальність за цей злочин.

■ *Сідней*

Евакуюють усе місто

Учора в Австралії через сильні лісові пожежі розпочалася евакуація найбільшого міста країни Сіднея. Як передає телекомпанія НТВ, згоріли десятки будинків, палають казарми військового гарнізону. Є жертви. Поки не встановлено, що стало причиною пожеж, які почалися минулої середи. Влада припускає, що було скоєно навмисні підпали.

Фото АП.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

СПОЖИВАЧ

Мінімум зарплати — мінімум життя

РЕАЛІЇ

Про що думає середньостатистична українська жінка, лягаючи спати ввечері? Відповідь буде однакова і на заході, і на сході України: що приготувати завтра до столу. За завданням редакції наш кореспондент наважився приміряти на себе роль беззастережного годувальника і з'ясувати, що можна купити в типовому місті Кіровоградщини — Олександрії, маючи у розпорядженні мінімальну з дозволених зарплат — 165 грн. Його надихав приклад тисяч городян, що спираються у своєму бутті саме на таку суму.

Передусім, однак, довелося сплатити те, про що нас ніхто і не питає, — майже 30 грн. прибуткового податку. 20 відсотків зарплати заберуть комунальні послуги, і спасибі відділу субсидій, що не більше! На сотню гривень, що залишилися, спробуємо прогодуватися і, якщо пощастить, — прикрити наготу. Спочатку — хліб насущний. Популярна в регіоні «цеглинка» вагою 0,750 кг хлібозаводського виготовлення коштує в середньому 80—85 копійок. Два буханці на три дні та ще бодай одна булочка до недільного сніданку — це 10 грн. за чотири тижні. Необхідний інгредієнт національної кухні —соняшникова олія у кількості двох літрів обійдеться у 7 грн., а вершкового масла у нас споживають не так багато, тож за півкілограма віддамо всього 5,5 грн. «Не скупися!» — зауважить на цьому місці частина читачок-жінок. Але не поспішаймо з характеристиками, шановне жіноцтво, ми домовилися дотримуватися своїх ролей до кінця. Тому кожен мусить погодитися, що 5 кг борошна за умов обмеженого фінансування харчової статті бюджету дуже доречно поповнять нашу кухонну шафку і не менш помітно полегшать гаманець на 7,5 грн. На базар можна сходити ще по м'ясо, але цей похід буде схожий швидше на візит ввічливості. Ціни в м'ясних павільйонах Кіровоградщини хоча і нижчі за столичні, але зазнають згубного впливу сусідніх індустріальних центрів Полтавщини і Дніпропетровщини, перекупники з яких вже привчили наших селян до високих розцінок на яловичину і свинину в забійній вазі. Для людини, яка розраховує на найменшу зарплату, це значить, що 2 кг окосту їй обійдеться в 20 грн.

Отже, ми витратили 50 грн., і настав час зізнатися, що ліміт відвідування ринку і гастрономів вичерпано. Саме тому більшість мешканців міст і робітничих селищ глибинки змушена спиратися на сільське господарство. Не у всіх є батьки в селі, але кожен має право на певну кількість городів і фазенд, і як громадяни демократичної країни провінціали ним сміливо і з задоволенням користуються. Тому річний запас картоплі, цибулі, часнику і буряків можна вважати безкоштовним. Ці овочі стануть основою нашого раціону, вони поживні і зручні у приготуванні страв, треба тільки виділити в середньому 4—5 грн. на суботній приміський автобус, що становить на місяць не менш як 16 грн. Альтернативою автобусу деякі вважають велосипед, але низька якість і дорожнеча комплектуючих зробили цей сезонний транспорт не набагато дешевшим за громадський. Звичайно, щотижня за місто можна і не їздити, але провідати рідних все одно варто, тим паче що на селі літр молока коштує 0,7—1 грн., а на базарі — 1,5 грн., не кажучи вже про магазини і фірмові кіоски, де літровий тетрапак продають ще на гривню дорожче. Одне слово, 12 грн. на місяць — і ми маємо не лише свіже молоко, а й натуральну сметану на два пальці зверху в кожній щотижневій банці. На таку ж суму тут можна завантажитися десятком яєць, але будемо вважати, що бодай один з двох останніх продуктів присадибного господарства дістанеться нам як безкоштовний гостинець.

Насамкінець знову деякі міські клопоти. У нас ще залишається змога подбати про чистоту тіла — 5,5 грн. за два мила, пачку порошку, зубну пасту та потреби душі — 1,5 грн. за одну щотижневу місцеву газету. Зважаючи на те, що від нашої зарплати залишилося близько 10 грн., прийшла година вибору: віддати останні гроші за джинси у секонд-хенді чи витратити їх на «маршрутку» для проїзду до роботи, де, власне, потрібно заробити цю мінімальну зарплату... Непогано було б ще заплатити за телефон, придбати ліки від нежитю, який набридає з середини осені, включити до кошторису утримання дитини, але...

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Гроші закінчилися. Хоч якою малою була сума, її вистачило на місяць — ми не померли з голоду. Але хіба ми жили?

Ігор ШИРОКУН.

Кіровоградська область.

РЕЗОНАНС

Купувати стало страшно

Нещодавно заповнили анкету, розміщену на сторінці «Споживач», від 22 листопада цього року. Ви запитуєте, чи задовольняє читачів якість обслуговування клієнтів у магазинах, чи відповідає реклама вимогам споживачів... Ми скрізь поставили «Ні». І це результат не лише нашої сім'ї. Всі мої знайомі у дворі погодилися з такими відповідями. Можете собі уявити, як ми живемо! Страшно стало купувати продукти не тільки на ринку, а й у магазинах. Сьогодні можна отруїтися і консервами, і молочними продуктами, адже випускають хто що хоче, тільки б отримати прибуток від нас, дурнів. А санітарного лікаря, чи представника якоїсь іншої служби до сили-силенної бабусь, які торгують на кожному кроці, не приставиш.

Один лишень хліб не страшно купувати... Хоча зі мною був випадок: у кіоску поблизу ринку брала хліб. Продавщиця дістала буханку з полиці, а по ній тарган лазить. Я тепер там не купую нічого. Але і в магазинах ситуація не краща — ковбаса лежить геть висушена, а її все одно продають. Отже, хтось купує. Де тільки охочі на все це беруться? У нас, приміром, в одному тільки будинку п'ять магазинів...

Юл. ЧИПАС.

Шостка Сумської області.

РЕПОРТАЖ

Чи завжди клієнт правий?

Купити якісні товари за прийнятну ціну — ідеальний варіант для будь-якої господині. Від колег та знайомих чула: у супермаркетах і на свято скупишся, і домашніх побавиш смачненьким, і сервісом будеш задоволена. Щоб переконатися, чи насправді це так, удаю примхливу купувальницю в одному з столичних продуктових велетнів.

У залі малолюдно. Пані з довгою парасолею вивчає курс долара. Двоє чоловіків вовтузяться біля банкомата. На прохання охоронця залишаю сумку в камері схову і рушаю (думка про ранкову каву перемагає) до кафе в магазині. Ціни не дратують, деякі навіть нижчі від базарних, зате асортимент — що треба. Тут можна придбати все —від зубочисток до чоловічих сорочок, але переважно —харчові продукти.

— Добридень! Щось вас давненько не було. Чи бува не хворіли? — це дівчина-касирка вітається з літньою жінкою. Схоже, тут є свої постійні відвідувачі. Невже, розмірковую, балачки про магазин, де клієнт завжди правий, — не вигадка? Я не Станіславський, але все ще не вірю.

Ось мій улюблений відділ — рибний. Дивлюся на апетитну сьомгу і прошу показати мені кілька шматочків. Питаю, чи можна відрізати смужечку грамів зо 30, але з отієї рибинки, що виглядає знизу. Чекаю відповіді на кшталт: «Може, вам ключі від квартири?!» Жіночка за прилавком лише уточнює, з якого шматочка різати. Обличчя незворушне, навіть привітне. Дивлюся на відрізаний шматок скляними очима. І вдаюся до крайнощів: «Я, мабуть, візьму краще отой рулет із скумбрії». — «Будь ласка, щойно привезли», —відповідає. — «А що ото на ньому зверху, неначе мошки обсілі?»

Продавщиця сміється: «Та що ви, дівчино, то ж спеції!» Потім біля каси я раптом вирішую взяти молоко іншої жирності, пральний порошок — іншого виробника і згадую, що забула цукерки... Працівниці торгового залу наче змовилися: виконують усі забаганки. Невже це саме той магазин?

Дорогою до редакції сумнівалася: це ж скільки у столиці схожих супермаркетів! Ну, в цьому мені пощастило. А якщо решта не такі?!

Ірина БУЛАНЕНКО.

■ ■ ■

Афоризм у тему:

У наш час не доводиться розраховувати навіть на пристойне самообслуговування.

■

КРИМІНАЛ

Корисні помилки

Працівники Чорноморської регіональної митниці затримали велику партію аудіо- й відеоапаратури, як з'ясувалося, незаконно завезеної на територію України для нелегальної реалізації. Зловмисники організували на Кіпрі фірму, що переправляла з Німеччини товари на адресу неіснуючого молдовського підприємства. За документами вантаж мав іти транзитом до Молдови, та затримався у нас. Таємно. Податків, пов'язаних із розмитненням, ніхто платити, звичайно, не збирався. Схоже, ділки налаштовувалися неабияк розбагатіти, адже вартість товару, за документами, занизили із 750 тисяч євро до 750 тисяч гривень. Така собі «описка». Проти зловмисників порушено кримінальну справу.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Музичне підпілля

Миколаївські правоохоронці нещодавно припинили «бізнес» трьох підприємців. На «фірмі» виявлено п'ять комп'ютерів, 80 записувальних пристроїв, майже сім тисяч неліцензійних аудіо- та відеокасет і лазерних дисків, 14 тисяч заготовок для запису, велику кількість акцизних марок. Все це добро оцінюють у 250 тисяч гривень.

Анатолій РОМАНЮК.

Миколаїв.

А раптом я оживу

ПРЕМ'ЄРА

Столичні театри в новому сезоні одержимі Еросом: навіть «Тартюф» у франківців — про ЦЕ! А ще ж є «В полоні пристрастей» та «Мій милий обманщик» у російській драмі, «Хоровод любові» в Молодому, «Ромео і Джульєтта» в театрі на Липках, «Одруження Фігаро», «Наполеон і Жозефіна» в театрі «Браво».

Найсвіжіша прем'єра з цього ряду відбулася минулої п'ятниці в Лівобережному театрі. Це «Одруження» Гоголя, постановка Юрія Одинокого.

Вистава залишає по собі враження зачарованої розгубленості. Бо вона явно в чомусь неправильна. Але це та неправильність, як ото бувають «неправильними» або нелогічними чарівні жінки. Їм дозволено порушувати канони, й нікому не спадає на думку обговорювати це.

Ми теж не будемо, лиш обмовимось, що коли в театрі йде класика, то про «правильно/неправильно» судять обов'язково. Мовляв, Гоголь це чи ні? Тут здається, що не зовсім Гоголь, а — ніби матеріалізована метафора Достоєвського: усі ми вийшли з гоголівської Шинелі. У цій виставі Достоєвський постійно приміряє на себе ту шинель. Тому, скажімо, Агафія Тихонівна (чудова в цій ролі Дарина Лобода) — несподівано пристрасна, немов Грушенька з «Братів Карамазових». А між привидами двох згаданих класиків бродить привид Фрейда й лякає всіх величезною бритвою.

Утім, ці порівняння не здаються важливими. Важливіше, що вистава — про світ, в якому Бог спить, а дрібні чорти розгулялися й руйнують останній прихисток людини. Однак любов — є.

Але ж у Гоголя Подкольосін вистрибує у вікно, ото й уся любов. Юрій Одинокий рубає цей гордіїв вузол наївно й хоробро. В його виставі Подкольосін теж вистрибує. А потім повертається! Можливо, після смерті, але таки повертається. І ми чомусь у захваті від цього повернення. Це алогічно, але й чудово. За логікою, цей Подкольосін (Володимир Горянський) ніяк не міг повернутись, бо його й не було, бо він — як той (гоголівський же) «мічман на прізвище Дірка». Горянський якраз і грає «дірку», грає неприсутність людини серед людей. Та, зрештою, йдеться про щось більше: про гріх неприсутності в світі, де є отака, саме оця — Агафія Тихонівна.

На цьому й зупинимось, бо умовиводи (навіть кращі, ніж ці) не пояснять усієї чарівності цієї вистави, що являє собою справжній парад акторських успіхів. Окрім згаданих — дивовижний Валерій Потапенко (Жевакін), прекрасні ролі у Анатолія Васильєва (Яєшня), Олега Масленикова (Кочкарьов), Петра Миронова (Анучкін), Алли Масленикової (Сваха), Неоніли Білецької (Тітка).

Місцями здається, що всі вони грають так, як чичиковський кучер Селіфан читав: йому цікаво було з літер скласти слово, а що воно означає — байдуже. Іноді так і тут: кожнісіньке слово обігрується, навіть без потреби, а втім, це їм прощаєш.

...Ну, а Гоголь це чи ні? Варто було Подкольосіну повертатися? Так. Згадаймо, Гоголь заповідав: не ховайте мене одразу після смерті, почекайте — а раптом я оживу? Ось чому тут усе так, а не інакше.

Христофор ГРУША.

Фото Сергія КУЗЬМИЧА.

На знімку: Дарина Лобода і Володимир Горянський — любов є?

Імперія саду

...Два століття тому два німецькі сусідні князівства будували кожне свою імперію. В одному — Ангальт-Дессау — це був чудовий садовий комплекс з ландшафтним парком-садом площею 250 гектарів. І досі він залишається найбільшим та найвизначнішим культурним ландшафтом Європейського континенту. Інше князівство — Пруссія — протягом кількох століть вибудовувало власну імперію: мілітаристську — з вимуштруваним військом, готовим до війни.

Ім'я князя, який створив імперію саду, що квітне й досі, — Франца фон Ангальт-Дессау пам'ятають вдячні нащадки. А де тепер імперія військова? І хто, крім знавців історії, без зусиль згадає її творців?

Отакий філософський екскурс у минуле здійснив на відкритті в Київському музеї російського мистецтва виставки «Друзям природи й мистецтва» Надзвичайний та Повноважний Посол Німеччини в Україні Дітмар Штюдеманн, порівнявши садовий комплекс «Дессау-Вьорліц» з уманською «Софіївкою» і побажавши урядам усіх країн спрямовувати більше коштів на збереження і відновлення природи й мистецтва.

Кияни та гості міста можуть ознайомитися з експозицією завдяки спільним зусиллям німецького Інституту зв'язків з закордоном (IFA), Фонду сприяння розвитку культури «Дессау-Вьорліц» і Німецького культурного центру Гете-інститут у Києві. Керівник фонду «Дессау-Вьорліц» Томас Вайсс, який опікується двома гектарами садового комплексу, розповів про те, як у час комерціалізації суспільства все-таки вдається зберігати цю унікальну пам'ятку природи, що втілює єдність архітектури, садового та образотворчого мистецтва і перебуває під захистом ЮНЕСКО.

Незважаючи на те, що князь Франц фон Ангальт-Дессау створив садовий комплекс два століття тому, але він показав нам, сучасним людям, як треба любити і берегти природу. Адже за емоційним поєднанням ландшафту й архітектури його сад є своєрідною енциклопедією культурного життя Німеччини. «Полистати» її можна, побувавши на цій незвичайній виставці. В кількох залах експонуються погруддя й рельєфні портрети, пластика, мідні гравюри, книги, моделі будівель та мостів, копії пам'ятників, а також карти й чорно-білі фотографії, з яких відвідувачі дізнаються про історію та значення садового комплексу Дессау-Вьорліц, який зберігся до наших днів. Крім ілюстрацій та описів усіх експонатів, каталог виставки містить інформацію щодо реформаторської діяльності князя Франца фон Ангальт-Дессау.

Виставка «Друзям природи й мистецтва» почала мандри світом 1999 року і до весни 2004 року буде представлена в багатьох країнах в рамках зарубіжної культурної політики Німеччини.

Валентина ПИСАНСЬКА.

Фото Олега КОВАЛЯ.

На знімку (зліва направо): Надзвичайний і Повноважний Посол Німеччини в Україні Дітмар Штюдеманн, керівник фонду «Дессау-Вьорліц» Томас Вайсс, директор Гете-інституту Барбара Каульбах на відкритті виставки.

Епістолярна спадщина Івана Багряного

Іван Багряний — єдиний письменник української еміграції, чия творчість набула широкого розголосу: у 50—60-ті роки минулого століття його твори видавались англійською, німецькою, голландською, французькою та іншими мовами. Вперше Європа довідалася про Багряного ще 1946 року, коли в Німеччині вийшла написана ним книжка «Чому я не хочу повертатись до СССР?». За останні десять років ім'я Багряного стало добре відоме в нашій країні. Недавно Україні повернуто епістолярну спадщину письменника. Презентація двотомника «Листування» Івана Багряного оживила літературне життя столиці. З цим виданням Багряний стає першим еміграційним письменником, чий епістолярій представлено в Україні найповніше і таким обсягом (загалом 1258 сторінок). «Листування» охоплює період від 1946 до 1963 року, видавництво «Смолоскип» коштом Фундації ім. І. Багряного (США).

Гортаючи сторінки розкішного — і щодо змісту, і щодо поліграфії — видання, читач утаємничиться в цікаві деталі листування Багряного з В. Винниченком, Г. Костюком, Р. Василенком, Г. Китастим, С. Підгайним, У. Самчуком, Д. Донцовим та багатьма іншими. Усього до двотомника увійшло понад 560 листів. Чотири роки копіткої праці присвятив цьому виданню його упорядник — відомий громадський діяч і літератор із Чикаго Олексій Коновал. Окрім нього, у Києві привітали також сина письменника Нестора Багряного, який уперше прибув сюди з Мюнхена. Два солідні томи додають нові відомості не лише до портретів добре знаних осіб еміграції — адресатів Багряного, а й до портрета самого автора та подробиць написання його романів «Сад Гетсиманський», «Тигролови», «Людина біжить над прірвою», написаної ще в харківській в'язниці, але виданої лише 1946 р. поетичної збірки «Золотий бумеранг», повісті «Огненне коло», повісті-вертепу «Розгром», драми «Морітурі», сатиричного твору «Антон Біда — герой труда», численних публіцистичних статей.

Сергій КОЗАК.

У КОМІТЕТАХ ВР

На користь вітчизняних гастролерів

Наступного тижня на розгляд парламенту (друге читання) виноситься поданий народним депутатом Валерією Заклунною проект закону про організацію гастрольної діяльності в Україні.

Головний консультант секретаріату Комітету ВР з питань культури та духовного відродження Віталій Бабенко сказав нашому кореспондентові:

— Варто відзначити, що в цьому законопроекті вперше дано чіткі визначення таких понять, як гастролери вітчизняні та іноземні, стаціонарний сценічний майданчик, поняття доходу від гастрольної діяльності. Інший важливий момент: законопроект передбачає запровадження збору за організацію гастрольних заходів. Таке положення було прийнято ще в другому читанні Податкового кодексу, але оскільки прийняття цього кодексу зволікається, наш комітет змушений внести це положення до закону про гастрольну діяльність. Згаданим збором оподатковуватимуться гастрольні заходи за участю іноземних гастролерів, а платником такого податку стане організатор гастролей. Це — три відсотки від виручки за продані квитки. А надходження від цього збору будуть спрямовані на підтримку вітчизняної гастрольної діяльності. Кошти, щоб вони ніде не загубились, акумулюватимуться у спеціальному фонді й розподілятимуться через держбюджет (70 відсотків), бюджети областей й Криму (30 відсотків). Щоб процес був прозорий, кошти розподілятимуться спеціальними експертними радами при Мінкультури та облуправліннях культури. Цей закон, в разі його прийняття, набере чинності з 1 січня 2004 року. Сподіваємося, він допоможе вітчизняним гастролерам розв'язати давно назрілі проблеми.

Українська культура: стан і перспективи розвитку

Така тема парламентських слухань, що відбудуться у Верховній Раді 11 грудня. Розмова відбудеться вже не вперше: в липні нинішнього року в стінах парламенту проводився «круглий стіл», що мав таку назву. І стан, і перспективи нашої культури учасники того «круглого столу» визнали вельми невтішними.

На нинішні парламентські слухання буде запрошено провідних діячів культури, з тим, щоб виробити узгоджену позицію, утворити громадську Консультативну раду при Комітеті ВР з питань культури і разом створити ефективну й доцільну Концепцію розвитку української культури до 2010 року.

Три в одній

У рамках парламентських слухань «Суспільство, ЗМІ, влада», що відбулися позавчора, у Верховній Раді розгорнуто виставку (власне, цілих три): «Українська книга нової доби», «Періодичні друковані видання України» (підготовлено Держкомінформом), «Інформація та свобода слова в Україні» (готували Інформуправління ВР та Національна парламентська бібліотека). Кулуарні дотепники одразу охрестили виставку назвою «красиве і корисне» (перші два розділи — «красиве», третій — «корисне»). Утім, найекзотичніший вигляд мав стенд періодики, особливо — журнали, яких в Україні видається зовсім немало, хоч їх і не видно в кіосках та на розкладках.

На знімку: біля стенду журнальної періодики.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У «Принципі» є все

Напередодні Дня податкової служби України Президент нагородив голову ДПА у Хмельницькій області Володимира Короля орденом «За заслуги» III ступеня. Це єдина і найвища нагорода серед керівників такого рангу, котра засвідчила цілеспрямовану роботу податківців за всіма напрямами роботи в регіоні.

У контексті сказаного хотілось би зазначити, що Володимир Дмитрович чимало зусиль доклав і для підвищення ролі та авторитету новоствореної структури ДПА України в області — регіонального управління Департаменту з питань адміністрування акцизного збору і контролю за виробництвом та обігом підакцизних товарів (ДААК), котре очолив молодий, енергійний податківець Валерій Хвостов. За цим напрямом роботи попередні показники аж ніяк не радували не тільки столицю, а й місцеву владу, оскільки сплата спеціальних податків не відповідала економічним реаліям. До того ж збанкрутілі виробники спирту тільки за 2001-й рік заборгували у сплаті акцизного збору більше 30 мільйонів гривень, великі обсяги спирту, що могли б дати прибутки, ще й досі залишаються «вещдоками» низки кримінальних справ.

У такій неординарній ситуації працівники управління ДААК, його керівництво швидко опанували свій новий напрям роботи і вже у поточному році зарясніли перші результати. Як нещодавно зазначалося на колегії обласної ДПА, прогнозні показники десяти місяців у сплаті акцизного збору управління виконало на 106,2 відсотка, а темпи росту до минулого року становили 114,2 відсотка. Завдяки чіткій координації дій з керівниками господарських та торговопосередницьких структур управління ще зриміших результатів добилося у питаннях збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства. Завдання на другий квартал було виконано на 127,2%, на третій — на 106,3%, а у жовтні цей показник сягнув 164,8 відсотка.

Звичайно, високі результати самі по собі не приходять. Та і великих добросовісних платників, як-от ДП ВАТ «Оболонь Красилівське», ВАТ «Хмельпиво», що в сумі дали в казну вже більше 13 мільйонів тільки за 10 місяців, у регіоні досить мало. В основному доводиться працювати на результат з середніми та малими дрібнооптовими структурами, окремими підприємцями. А серед цього загалу ще надто мало керівників, які ведуть чесну гру з державою.

— Якби серед приватного бізнесу всі працювали так, як директор Хмельницької торгової компанії «Принцип» Сергій Полісюк, — наголошував начальник управління Валерій Хвостов, — податкові надходження були б ритмічнішими і значно помітнішими. Взагалі, хочу зазначити, що керівники «Принципу» не тільки зарекомендували себе як надійні і чесні партнери серед колег (тут навіть дане слово, обіцянка є найвищою гарантією) — вони стали абсолютно прозорими в своїх правилах гри і для державних структур.

Не менш задоволений співпрацею з регіональним управлінням ДААК і директор «Принципу»:

— З цим управлінням зручно працювати, оскільки там згуртувався колектив професіоналів, — каже Сергій Віллянович. — До них ідеш не як до ворогів, що обдеруть, наче липку, а як до серйозних ділових партнерів. І це чи не найважливіший момент розвитку бізнесу в нових умовах.

Щоб читач мав достатнє уявлення про хмельницький «Принцип», варто сказати декілька слів і про цю компанію.

«Народив» її Сергій Віллянович ще будучи вчителем історії, у 1995 році, практично на голому місці. Рік торгував оргтехнікою. А потім свій комерційний локомотив розвернув у бік торгівлі продуктами харчування. І от уже сьогодні на його складах є їстівний та питний асортимент, що перевищує дві тисячі назв із 150 фірм, заводів та підприємств України. Щоправда, реалізація проходить винятково у межах Хмельницької області. За великим рахунком, «Принцип» сьогодні замінив торгові склади колись потужних облспоживспілки, бакалії та інших продторгів, котрі не зуміли вписатися у нові вимоги часу. А молоді підприємливі хлопці, які, за словами пана Полісюка, хотіли шмат хліба і до хліба, на сьогоднішній день вже мають потужну й відому у краї фірму, де є все, що потрібно споживачеві. І не менш показово, що «Принцип», маючи в принципі все, ще й добросовісно платить податки. До 100 тисяч гривень щомісячно. І якби цей приклад добросовісного ставлення до бюджету взяла за основу своєї діяльності хоча б половина приватних структур, пенсіонерам та бюджетникам завтра жилось би краще. А можливо, за підтримки податківців так і станеться: і багаті розумітимуть бідних.

Михайло ВАСИЛАШКО.

На знімках: директор «Принципу» Сергій Полесюк (**ліворуч**) та начальник регіонального управління ДААК Валерій Хвостов (**праворуч**); торговий відділ компанії «Принцип».

Податки платять, як брати Клички

або Чому на Вінниччині один із найвищих у державі відсоток добровільної сплати податків

*615 мільйонів гривень «внесли» до зведеного бюджету платники податків Вінницької області протягом 10 місяців нинішнього року. Ця сума більша, ніж за відповідний період минулого року, на 70 мільйонів. Важливо, вважає голова обласної податкової адміністрації, державний радник податкової служби другого рангу Анатолій Малярчук (**на фото**), що більше 80% з них сплачено добровільно.*

Зміни у свідомості платників податків тут пов'язують з наполегливими й послідовними зусиллями колишнього керівника ДПА України Миколи Азарова щодо зміни стилю роботи самих податківців. Ідеться про активне впровадження у їхню практику ідеології партнерських відносин із суб'єктами підприємництва, що особливо виявляється у справі реанімації виробництва.

— Сприяння у розширенні сфери місцевого виробництва для більшості колективів наших податкових інспекцій стало предметом постійної турботи, — каже головний податківець Вінниччини. — Робота дуже складна, клопітна й довготривала. Неспроста дехто виступав проти таких новітніх функцій податкової. Але, відроджуючи заводи і фабрики, розширюємо коло платників податків. Повірте, працювати на перспективу набагато цікавіше і моральніше, ніж викривати недоліки. Коли в тобі бачать не тільки контролера, а й зацікавленого партнера, в людей, без перебільшення, виростають крила і бажання працювати краще.

Торік у райцентрі Бершадь могли «закрити» відразу три заводи — продовольчих товарів, лікеро-горілчаний і спиртовий — через велику заборгованість перед бюджетом. Однак обрали інший шлях. Місцеві податківці на чолі з Володимиром Когутом сіли за стіл переговорів. Спільно окреслили можливі шляхи порятунку і подальшу перспективу.

Велосипеда при цьому не винаходили. Скористалися чинним законодавством, хоча побігати по інстанціях довелося чимало. Минув рік, і підприємства запрацювали. Нині вони лише акцизів сплатили 3 мільйони гривень. До того ж і трудівники, і керівництво названих заводів кардинально змінили своє ставлення до податківців. Називають їх партнерами, рятівниками...

Минулої осені іноземний інвестор на всіх каналах вінницького телебачення на врочистостях з нагоди другого народження Степанівської птахофабрики, що у Вінницькому районі, однозначно заявив: без податківців свято не відбулося б. А тисячі й тисячі наших земляків сьогодні навряд чи могли б споживати високоякісні та корисні, з відомих причин, яйця з підвищеним вмістом йоду.

Анатолій Климович згадує, як ставала на ноги нині добре відома фірма «Nemiroff». П'ять років тому його, вчорашнього виробничника з майже 20-річним стажем роботи, тоді саме призначили начальником Немирівської міжрайонної ДПІ. Спочатку тут теж зіткнулися з неабиякими труднощами. З одного боку, допікали конкуренти, з другого — податківці. Тиск був такий, що підприємство опинилося на межі закриття. «Але закрити ніколи не пізно, — каже А. Малярчук. — А ось послухати людей, дізнатися про їхні наміри, не завадило б».

Півдня президент фірми Яків Грібов «малював мені схеми й діаграми, розповідав про свої задуми. Потім попросив відстрочку сплати боргів на півроку. Ми повірили колективу, і що сьогодні маємо? «Nemiroff» забезпечує вагомий внесок у казну держави. Лише акцизного збору цьогоріч сплатив більш як 140 млн. грн. Головне —розширює виробництво, будує нові корпуси заводу, які вже у вересні наступного року видадуть першу продукцію. А якби ми поставилися до його проблем формально...» Історія з відомим підприємством у Немирові була першим пробним кроком нового підходу співпраці податківців з виробничниками. А далі — більше. Не домагатися свого будь-якою ціною, а вивчати стан виробництва, шукаючи шляхи відродження підприємства, — такого напряму роботи дедалі більше дотримуються в області і, що дуже важливо, це викликає довіру до податківців з боку виробничників. Підтвердження тому — проведення днями співбесіди членів колегії ДПА в області з кожним начальником підпорядкованих інспекцій з питань підтримки бюджетоутворювальних підприємств. Понад 100 суб'єктів підприємництва взяли тепер під свою опіку податківці. Проте, ніде правди діти, ще не всі спішать добровільно сплачувати податки. Малярчук каже: «Не хочу вірити в статистику, за якою близько половини підприємств області збиткові. Особливо це стосується сфери торгівлі. Тут показують або збитки, або роботу, за якої — жодної копійки прибутків. Хитрують. Бо саме їхнє існування уже є доказом того, що в них усе благополучно. Така хитрість усе одно вилізе боком, бо податкові міліціонери також не ликом шиті, з часом набувають дедалі більшого досвіду».

Голова пишається тим, що в колективі податківців усі мають вищу освіту. Незважаючи на це, багато хто і далі вчиться: час потребує нових знань. Тому 40% податківців уже здобули ще одну спеціальність. Про високий професійний рівень підлеглих свідчить і те, що дехто з них нині обіймає нові високі посади: Микола Гринюк та Геннадій Мазур очолили податкові адміністрації у Луцьку та Івано-Франківську, ще деяких працівників переведено на роботу до Києва. Крім професіоналізму, керівник найбільше цінує у підлеглих таку рису характеру, як людяність. Почином людяності Анатолій Климович називає розпочате своїм попередником, нині народним депутатом України Ігорем Кальніченком, шефство податківців над Тульчинською школою-інтернатом та іншими подібними закладами Вінниччини. Малярчук сумлінно продовжує цю справу. Досвід такої «неподаткової» роботи, до речі, запозичили податківці з деяких інших областей.

Малярчук сам охоче займається спортом і підтримує юних спортсменів-боксерів. Коли намагається когось переконати в необхідності сумлінно платити податки, завжди наводить приклад з боксером Кличком. Віталій після однієї з перемог отримав значну суму гонорару. З неї сплатив належний податок. Про це Анатолію Климовичу розповів брат Віталія — Володимир. А в кабінеті, до того ж, зберігає подарунок — боксерські рукавички з автографами Кличків. На знак поваги до них як спортсменів і свідомих платників податків.

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

На знімку: (зліва направо) президент української горілчаної компанії «Nemiroff» Яків Грібов, голова ДПА у Вінницькій області Анатолій Малярчук і директор Немирівського спиртозаводу Степан Глусь біля макета нового лікеро-горілчаного заводу.

ОГОЛОШЕННЯ

Інформація
Ліквідатора Акціонерного комерційного агропромислового банку «Україна» про оголошення конкурсу з відбору суб'єктів оціночної діяльності, які будуть залучені для проведення незалежної оцінки цілісного майнового банківського комплексу.

Об'єкт оцінки: Цілісний майновий банківський комплекс Банку «Україна» (ЦМБК) до складу якого входить близько 520 банківських, 359 допоміжних будівель та споруд (гаражі, склади, дизельні, котельні, туалети тощо). Будівлі та приміщення укомплектовані комп'ютерами, оргтехнікою, комунікаційним обладнанням — близько 10,4 тис. од., інше майно, що забезпечує банківську діяльність близько 33,4 тис. од.; майно господарського призначення близько 48,8 тис. од. спеціальні транспортні засоби — 7 од.

Місце розташування об'єктів оцінки: в обласних, районних центрах та окремих населених пунктах України.

Мета оцінки: визначення ринкової вартості об'єктів оцінки для їх продажу на аукціоні (за конкурсом).

Умови конкурсу:

1. Оцінку ЦМБК здійснити до 01.03.03.
2. Оцінку здійснити та оформити звіти про оцінку майна:
- по кожному взятому об'єкту (відділенню);
- по кожній дирекції банку;
- ЦМБК (зведений).
3. Початок виконання робіт — одночасно у всіх регіонах через п'ять днів з моменту підписання сторонами договору;
4. Суб'єкт оціночної діяльності повинен подати звіти про оцінку майна та рецензії ФДМУ на ці звіти до 15.03.03.

Суб'єкт оціночної діяльності має право залучати до виконання робіт по оцінці майна інших суб'єктів оціночної діяльності на умовах субпідряду.

Для участі в конкурсі суб'єкти оціночної діяльності подають до конкурсної комісії такі документи:
- заяву на участь у конкурсі за встановленою формою;
- нотаріально посвідчену копію Статуту учасника конкурсу;
- нотаріально завірену копію Сертифікату суб'єкта оціночної діяльності;
- копії документів, що підтверджують кваліфікацію працівників, які залучаються до виконання оцінки;
- інформацію (бізнес-програму) учасника конкурсу щодо досвіду роботи з оцінки ЦМК та аналогічних об'єктів;
- пропозиції щодо умов оплати робіт.

Пропозиції учасника конкурсу щодо фінансових пропозицій відповідно до калькуляції витрат подаються у запечатаному конверті.

Документи приймаються до 17 години 12 грудня 2002 року за адресою: 01025, м. Київ, вул. В. Житомирська, 11, кім. 606.

Конкурс відбудеться 13 грудня 2002 року в головному офісі ліквідатора банку «Україна» за адресою: 01025, м. Київ, вул. В. Житомирська, 11, кім. 323.

Телефон для довідок: 244-15-16.

Господарський суд Харківської обл. (Держпром, 8-й під., пл. Свободи, 5, м. Харків, 61022) постановою від 13.11.2002 р. по справі № Б-9350/2-24 визнав банкрутом ТОВ «Техносфера», ЄДРПОУ 24659229 (вул. І. Минайленка, 11, кв. 110, м. Харків, р/р 26008012 в ХФ АБ «Синтез», МФО 350578) та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатор Барановський О. М. (ліц. № 047705 від 02.10.2001 р.).

Господарським судом Донецької області (м. Донецьк, вул. Артема, 157) 25.10.2002 р. порушено справу № 3/226Б про банкрутство приватного підприємства «Терміт» (м. Донецьк, вул. Кірова, 147а, к. 64, ЄДРПОУ 25599044, п/р № 260089800155 в Філії ВАТ АКБ «Капітал» м. Ясинувата, МФО 335656).

Розпорядником майна призначено Саєнко О. О. (ліцензія № 250260).

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються в місячний термін з дня опублікування оголошення.

До уваги акціонерів ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт»

Правління ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт» повідомляє, що позачергові Загальні збори акціонерів відбудуться 25.01.2003 р. о 10.00 в приміщенні зали засідань правління ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт» за наступною адресою: вул. Приморська, 2 А, м. Севастополь. Реєстрація акціонерів відбудеться за назначеною вище адресою з 8.00 до 9.30 в приймальні голови правління ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт».

Порядок денний:

1. Звіт голови правління ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт» за 2002 р.
2. Звіт ревізійної комісії ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт» за 2002 р.
3. Звіт спостережної ради ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт» за 2002 р.
4. Затвердження рішення Спостережної ради ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт» (Протокол № 2 від 01.10.02 р.).
5. Рішення питання про реалізування простих іменних акцій ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт», які знаходяться на балансі товариства.
6. Внесення змін до Уставу ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт».
7. Затвердження внутрішніх нормативних документів ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт».
8. Достроковий відклик голови правління та членів правління ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт».
9. Достроковий відклик членів спостережної ради ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт».
10. Достроковий відклик членів ревізійної комісії ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт».
11. Обрання голови правління ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт».
12. Обрання членів спостережної ради ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт».
13. Обрання членів ревізійної комісії ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт».
14. Прийняття рішення про передачу ведення реєстру власників іменних цінних паперів ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт».
15. Затвердження нових напрямків розвитку, та антикризисної програми ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт».
16. Затвердження нормативів розподілу прибутку товариства на 2003 р.

Інформація до п. 6 — 14 порядку денного:

Зміна Уставу, дострокове відкликання та обрання органів управління та контролю ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт», проводяться у зв'язку зі зміною власника контрольного пакету акції ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт».

Акціонерам мати при собі документ, що посвідчує особу. Учасникам, що діють за довіреністю, необхідно надати належним чином оформлену та посвідчену довіреність на право участі і голосування на зборах.

Правління ВАТ «Морська випробувальна станція «Вінт».
Телефон для довідок: (8-0692) 71-63-29.

Господарський суд Харківської обл. (Держпром, 8-й під., пл. Свободи, 5, м. Харків, 61022) постановою від 26.11.2002 р. по справі № 5601/2-19 визнав банкрутом СВК «Родіна», ЄДРПОУ 30758272 (с. Єлизаветівка, Лозівський р-н, Харківська обл., р/р 26001234 у Лозівській філ. АППБ «Аваль», МФО 350396) та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатор Погоріла О. І. (ліц № 250089 від 30.11.2001 р., тел. (0572) 43-15-30).

Господарський суд Харківської області (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром, 8-й під'їзд) порушив справу про банкрутство: № Б-19/169-02 Колективного сільськогосподарського підприємства «Україна», (код ЄДРПОУ 03331008, 62213, Харківська обл., Золочівський район, с. Баранівка, р/р № 260063011813 АКБ «Золоті ворота», МФО 351931). Розпорядником майна призначено Козлову Юлію Олександрівну: м. Харків, вул. Тракторобудівників, буд. 85-а, кв. 48; ліцензія серія АА № 047644 від 09.08.2001 р.

Господарський суд Харківської області приймає заяви кредирорів та санаторів протягом місяця з дня опублікування оголошення.

В объявлении о банкротстве ВАТ «Ананьївське» от 22 ноября № 219 читать «Пузенка Сергія Олександровича».

Господарський суд Харківської обл. (Держпром, 8-й під., пл. Свободи, 5, м. Харків, 61022) постановою від 28.11.2002 р. по справі № 25/95-02 визнав банкрутом ПСП «Удача», ЄДРПОУ 00851152 (с. Більшовик, Первомайський р-н Харківська обл., 64113, п/р 26002301171772 у «Промінвестбанку», м. Дніпродзержинськ, МФО 305501) та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатор Вінник А. І. (ліц. № 250085 від 30.11.2001 р.)

Господарським судом м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-В) за позовом Державної податкової інспекції у Печерському районі м. Києва винесені такі постанови про визнання підприємств банкрутами та відкрита ліквідаційна процедура.

1. Закрите акціонерне товариство «Агрохім», ідентифікаційний код 30724217, 01023, м. Київ, бул. Дружби Народів, 3, р/р № 260081329 в АБ «Укргазбанк», МФО 320478, справа № 24/338-б.

Ліквідатором банкрута призначений арбітражний керуючий Міхно Ігор Володимирович, ліцензія № 000078, від 17.10.2000 р., контактний телефон 243-32-58.

2. Дочірнє підприємство «Омега — Сервіс», ідентифікаційний код 31111103, 01133, м. Київ, бул. Лесі Українки, буд. 5-а, р/р № 26009010001141 в Залізничній філії ВАТ КБ «Хрещатик», МФО 322595, справа № 23/329-б.

Ліквідатором банкрута призначений арбітражний керуючий Титаренко Микола Олександрович, ліцензія № 249637 серія АА від 19.10.2001 р., контактний телефон 570-37-66.

Господарським судом Сумської області (40011, м. Суми, вул. Рибалко, 2) порушив справу № 5952-15/220 від 28.11.2002 про банкрутство відкритого акціонерного товариства «Футбольний клуб «Спартак» (м. Суми, вул. Фрунзе, 4/20), р/рахунок 26001000568001 в АКБ «Слобожанщина» м. Суми, МФО 337535, код 31014390).

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Ковтуненко В'ячеслава Миколайовича (м. Суми, вул. Сільська, 4, кім. 9), ліцензія № 249752 від 19 жовтня 2001 року.

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Господарським судом м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-В) за позовом Державної податкової інспекції у Печерському районі м. Києва порушено такі справи про банкрутство:

1. Закрите акціонерне товариство «Еквівес», ідентифікаційний код 24923726, м. Київ, бул. Лесі Українки, 24, кв, 398, р/р 26001201906101/980 Станкобудівна філія КФС «Експобанк», МФО 322733, справа № 23/356-б.

Розпорядником майна призначений арбітражний керуючий Крикун Віктор Борисович, ліцензія № 047767, серія АА від 17.10.2001 р. контактний телефон: 578-16-09.

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

2. Товариство з обмеженою відповідальністю «Юніон—Експрес ЛТД», ідендифікаційний код 30216432, м. Київ, вул. Щорса, 31, р/р 26007068601 в АКБ «Інтеграл-банк», МФО 320735, справа 23/322-б.

Розпорядником майна призначений арбітражний керуючий Титаренко Микола Олександрович, ліцензія № 249637, серія АА від 19.10.2001 р., контактний телефон: 570-37-66.

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Господарський суд Запорізької області (69001, м. Запоріжжя, вул. Тюленіна, 21) порушив справу № 5/6/298(02) про банкрутство закритого акціонерного товариства «Жовтневе підприємство теплових мереж» (69002, м. Запоріжжя: вул. Артема, 79 — а,) ЗКПО 19282125, МФО 313690, п/р 26005300098001 в АТ «Наш Банк».

Розпорядником майна призначено Серебрякова Олександра Володимировича, Ліцензія АА 249530, поштова адреса: 69035, м. Запоріжжя, проспект Маяковського, 11.

Заяви кредиторів приймаються Господарським судом Запорізької області протягом місяця з дня опублікуваня оголошення.

Також приймаються заяви осіб, які виявлять бажання взяти участь у санації ЗАТ «Жовтневе підприємство теплових мереж».

Закрите Акціонерне товариство «Страхова компанія «Кий Авіа Гарант»,
місцезнаходження: м. Київ, вул. Дмитрівська, 1, повідомляє про збільшення статутного фонду шляхом реінвестиції дивідендів на суму 676 100 грн., відповідно до рішення прийнятого загальними зборами акціонерів Товариства (протокол № 41 від 20 листопада 2002 року).

На всю суму збільшення статутного фонду Товариство випускає 13 522 прості іменні акції номінальною вартістю 50 гривень.

Заяви від акціонерів у разі згоди на направлення нарахованої кожному з них суми дивідендів на збільшення розміру статутного фонду приймаються з 20 листопада 2002 р. по 22 листопада 2002 р.

Отримання акціонерами додаткової кількості акцій відбувається в порядку, передбаченому статутом Товариства за місцем його розташування.

Господарським судом м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44 В) за позовом Державної податкової інспекції у Печерському районі м. Києва винесені такі постанови про визнання підприємств банкрутами та відкрита ліквідаційна процедура:

1) Товариство з обмеженою відповідальністю «Промтехпостач», ідентифікаційний код 31305638, 01103 м. Київ, вул. Кіквідзе, буд 26, р/р № 26003311042, в філії АБ «Південний», справа № 15-127-б.

2) Закрите акціонерне товариство «Квант-Радар», ідентифікаційний код 24730878, 01103, м. Київ, вул. Кіквідзе, буд 41, р/р 26009301240832/980 в Укр. АК Пром Інвест банк, Київське міське відділення, МФО 322250, справа № 15-128-б.

3) Товариство з обмеженою відповідальністю «Мега», ідентифікаційний код 25279204, 01103, м. Київ, вул. Залізничне шосе, 9, р/р 26008300117799/840, в ВАТ «Всеукраїнський Акціонерний банк», МФО 321637, р/р № 26000300100174/980 в АКБ «Східно-європейський банк», МФО 322658, справа № 15-129-б.

4) Товариство з обмеженою відповідальністю «Екор», ідентифікаційний код 13674131, 01010, м. Київ, вул. Анищенка, буд. 2, кв. 29, р/р № 26004209802225/980, Печерська філія в м. Києві АКБ «Укрсоцбанк», МФО 322090, справа № 15-130-б

Ліквідатором по справах № 15-127-б, № 15-128-б, № 15-129-б, № 15-130-, призначено ДПІ у Печерському районі м. Києва, контактні телефони 201-12-98 та 201-12-47.

ТЕЛЕ

«Мило» для очей, що відмиває свідомість

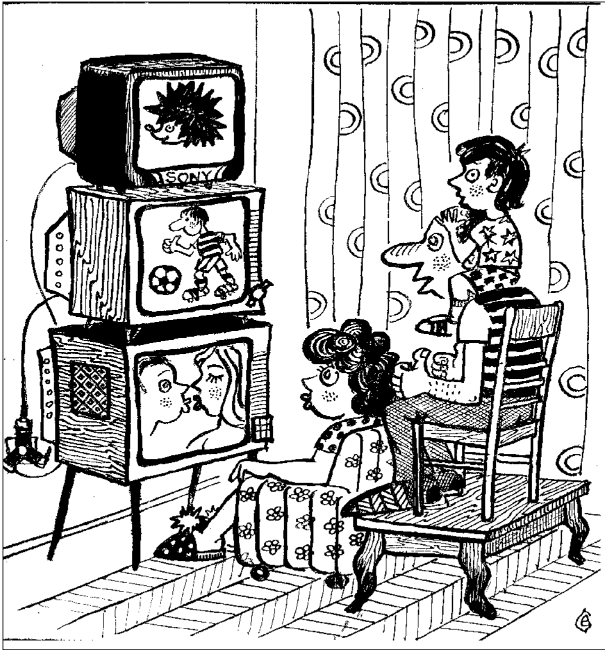

Мал. Валерія СИНГАЇВСЬКОГО.

Ще десять років тому наш глядач із насолодою дивився перші мексиканські серіали, боючися пропустити щонайменшу інтонацію головних героїв «мильних опер». Серіальна телеманія захопила уми, душі і вільний час людей. Нерозпещений співвітчизник — глядач, що виріс на суворій телевізійній дієті, жив від серії до серії. І все-таки то були іноземні серіали, говорячи ідеологічною мовою, чужі нам і за ментальністю, і за проблематикою, і навіть за інтер'єром, в якому відбувалася дія.

Потім на екрані з'явилися наші, пострадянські довгограючі телеісторії про життя. За великим рахунком, багато з них були професійно орієнтовані, точніше кажучи, робили промоушен тій чи іншій професії, щоб підвищити її рейтинг у суспільстві. Блискуче була виконана така робота російськими серіальниками, котрі піарили податкову міліцію, правоохоронні органи, бізнес-клас тощо. І ось недавно на українському телебаченні завдяки каналу «1+1» пройшов ще один російський серіал, як кажуть у народі, «за життя».

Чимало критиків вважають «Бригаду» гангстерським серіалом, нашою відповіддю режисеру Серджіо Леоне («Одного разу в Америці»). Дванадцятисерійний фільм, знятий на кіноплівку (що сьогодні — велика рідкість), став справжньою сенсацією осіннього телесезону.

Чому глядач виявляє такий інтерес до «мильних опер»? Вочевидь, тому, що це реальна щоденна можливість подивитися на себе збоку, побачити прояв близьких тобі почуттів, емоцій, переживань (зазвичай, цим багаті серіали), аби відрефлексувати власну поведінку. Гарний довгограючий телепродукт може виконувати деяку терапевтичну функцію. Глядач, захоплений життям персонажів серіалу, стежить за перебігом подій, стає їх учасником, співпереживає разом із героями картини, а паралельно, часто-густо підсвідомо, розв'язує свої особисті проблеми, такі, як стосунки з оточенням, розуміння і прийняття (чи неприйняття) того, що відбувається в соціумі, визначення власного статусу тощо.

У цьому плані серіал «Бригада» можна вважати показовим. Молодому режисерові Олексію Сидорову (це його перша робота) вдалося залучити аудиторію до вирішення питань, які хвилювали його самого і відповіді на які він намагався знайти, знімаючи фільм про своє покоління і наш час. За визнанням Олексія, його цікавили філософські моменти вибору долі й те, як можна існувати в ситуації загальної агресії, зрадництва і вижити, зберігши своє власне Я.

Погодьтеся, така дилема не дає спокою будь-якій сучасній розумно мислячій людині. Мабуть, це і є головна причина глядацького інтересу до картини.

Олег БАЙДА.

Сорок один погляд митця

Саме стільки художніх полотен, написаних олією і аквареллю, подарував рідному Дніпропетровську журналіст і письменник Леонід Гамольський. У молодості він навчався в художньому училищі, але згодом інша муза взяла гору: Леонід став автором публіцистичних статей, нарисів та памфлетів, кількох книжок документальної прози і роману «Цар і Лев». Нині він редагує дніпропетровську обласну народну газету «Зоря».

Рік тому Гамольський тяжко захворів і знову взяв до рук пензля. Малював один і той самий пейзаж — Монастирський острів на Дніпрі і недавно збудований на ньому невеликий собор. Проте кожне полотно — це особливий погляд художника через призму особистих переживань.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

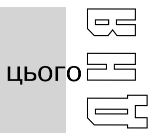

6 ГРУДНЯ

■ 1240 р. Татаро-монгольське військо хана Батия захопило Київ. Мешканців винищено, місто спалено. ■ 1673 р. Помер французький інженер Гійом Левассер де Боплан. Збудував на Україні фортецю Кодак, кілька замків, склав "Опис України". ■ 1913 р. Народився Микола Амосов, хірург-кардіолог. ■ 1917 р. Проголошено незалежність Фінляндії, яка більше ста років входила до Російської імперії. ■ 1919 р. Розпочався І Зимовий похід армії УНР по денікінських та радянських тилах. ■ 1972 р. Не стало академіка Олександра Палладіна, засновника української школи біохіміків.

Кохання за кадром

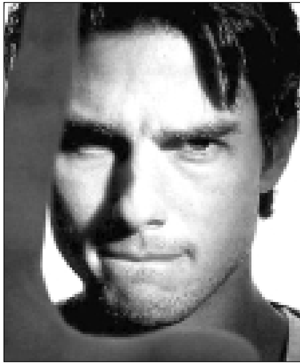

Фото АП.

Кінозірки Том Круз і Пенелопа Крус мають намір пов'язати своє закадрове життя узами Гіменея.

Весілля справлять на середземноморському острові Мальта. Урочиста церемонія обійдеться наречення у 2 мільйони доларів. У списку запрошених значиться майже 200 персон. Молодят особисто привітають Джон Траволта, Гвінет Пелтроу і Пол Ньюмен і спадкоємний принц Монако Альберт, пише «Газета. Ru». Боярином призначено режисера Камерон Кроу, який зняв «Ванільні небеса» з участю Круза і Крус. Вважається, що під час зйомок цієї картини і розпочався їхній бурхливий роман.

КОНКУРСИ

Реал-шоу у вітрині магазину

24 дівчат провели день у вітрині одного з магазинів на центральній вулиці Миколаєва. Це була одна з умов конкурсу краси «Міс Миколаїв-2002».

Упродовж дня конкурсантки спілкувалися з вулицею через мікрофони, співали караоке, малювали автопортрети, навіть їли та переодягалися на очах у перехожих.

За словами організаторів конкурсу, ця ідея перевірки здібностей красунь «за склом» з'явилася як реакція на плітки про те, що нібито дівчат для фіналу відбирають «по блату».

Булгаков на Патріарших

На Патріарших ставках у Москві буде встановлено пам'ятник видатному письменнику Михайлу Булгакову.

Меморіал, за задумом автора — скульптора Олександра Рукавишникова, складається із трьох частин. У південно-східній частині ставків на зламаній лавці сидітиме сам Булгаков, виконаний в реалістичній манері. Неподалік від нього розташується один з головних героїв роману —Ієшуа.

На східному березі ставка, приблизно посередині, буде споруджено великий примус, що уособлює собою фантасмагоричні дива і буйність нечистої сили, котрі описав на сторінках свого безсмертного роману «Майстер і Маргарита» письменник.

ПАРКОВА АРХІТЕКТУРА

«Гуцульщина» — музей просто неба і знімальний майданчик

Нещодавно на Косівщині (Івано-Франківська область) створено національний природний парк «Гуцульщина». А згодом на території парку з'явиться гуцульське село просто неба, де будуть діюча церква, дзвіниця, млин, кузня, корчма, типові обійстя газдів-гуцулів, стайні з худобою та інше. Відвідувачі матимуть змогу ознайомитися з побутом, звичаями, обрядами гуцулів, народними ремеслами. Окрім того, розробляються туристичні маршрути для піших прогулянок, поїздок автомобілем чи на конях. Навесні тут працюватимуть екологічні табори для школярів.

А в лютому наступного року китайські кінематографісти поблизу лісового урочища «Лебедина», що на території парку, планують розпочати зйомки фільму про події 2000-літньої давнини. На їхню думку, кращих місць для зйомок не знайти, а для парку та жителів району це не лише популяризація рідної землі, а ще й заробіток.

Наталія АНДРУСЕЧКО.
Івано-Франківська область.

РЕЙТИНГ

Гаррі Поттер чи Джеймс Бонд: хто перший?

Основна боротьба у минулі вихідні за серця глядачів розгорнулася в США між двома головними фільмами сезону, виходу яких з нетерпінням очікували кіномани всього світу: «Гаррі Поттер і таємна кімната» і черговою картиною про агента 007 «Помри, але не сьогодні».

Фото АП.

У результаті, за попередніми підсумками, лідирувала стрічка про пригоди зразкового учня школи чаклунства Хогвартс. За даними статистики, за минулий уїк-енд з п'ятниці по суботу Гаррі Поттер отримав 32,2 млн. дол. проти бондівських 31 млн. дол.

Обидва фільми стартували в США з приголомшливим успіхом. Вони набагато обігнали нові картини, що вийшли на екрани в ці святкові для Америки дні. З інших лідерів кіночартів можна назвати анімаційний фільм студії Уолта Діснея «Планета скарбів», фільм «Санта-Клаус-2», фантастичну драму Стівена Содерберга і Джорджа Клуні «Солярис» за однойменним твором Станіслава Лема.

ДИВАКИ

Навколо Криму за 64 дні

64 дні знадобилося сімферопольському поету і мандрівнику Володимиру Грачову, щоб пішки обійти Кримський півострів. Він розпочав свій шлях з міста Армянська, розташованого у Північному Криму, і пройшов пішки уздовж узбережжя півострова стрілкою за годинниковою стрілкою більш як 1 600 км, повернувшись у вихідну точку мандрівки.

Метою такого незвичайного заходу, за словами поета, «був рух як такий, отримання нових вражень». Цю акцію піхшохід приурочив до свого ювілею: 55-річчя поет відсвяткував «під час руху» в Коктебелі — улюбленому місці відпочинку поетів і художників колишнього СРСР.

Голос України
ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Редактор номера Сергій ДЕМСЬКИЙ.

Редколегія:
Леонід **БРОВЧЕНКО**,
Анатолій **ГОРЛОВ**,
Сергій **ДЕМСЬКИЙ**,
Віталій **ЖЕЖЕРА**,
Іван **ІЛЛЯШ**,
Світлана **ПИСАРЕНКО**,
Віталій **СУДДЯ**.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання— КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Ціна договірна

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України» Зам. 0311227. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92;
телефакс — 234-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44;
телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

Internet: http://uamedia.visti.net/golos